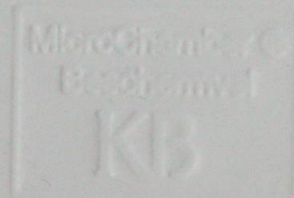

KB

A. KEMPS

Droeff-eyndich-Spel,

Van de Moort van

SULTAN OSMAN,

Keyſer van Turckyen:

Gheſchiet den twintichſten Mey, Anno 1622.

Op den ſin/

Beter bemint, dan gevreeſt.

Gheſpeelt op d'Amſterdamſche Schouburgh, in Februarius, 1639.

T' AMSTELREDAM,
Gedruckt by *Nicolaes van Raveſteyn.*

Voor *Dirck Cornelisz Hout-haeck*, Boeckverkooper, op de Nieuwe zijds Kolck, Anno 1639.

Aende Gedicht-lievende Lesers.

Beminde Lesers : Om V. E. te berichten de rechte eygenschap deses Treurspels, dient aenghemerckt, dat ick hebbe ghevolght, so veel my doenlijck was de beschryvinghe, daer van in druck tot mynen handen ghecomen, dan bevindende de stoffe vol droefheydt, ende dat daer wel eenighe vermakelickheydt by diende, om de toesienders ofte lesende Ieucht een weynich te verheughen. hebbe ick, volgens d' Oude Vryheyt inde Poësye ghebruyckelick, (behalven de vermakelijckheyt vande Sot, inden Druck uyt gelaten,) noch daer by gevoeght, seecker Vryagie tusschen Silactar ende Flora: Midtsgaders de practijcken by Celia gebruyct, om Silactars Liefde van Flora af te trecken, met d'uytkomste.

Ende de verschijninge van OSMANS GEEST, *ende den aenkleven van dien. Op dat V. E. niet vreemt dunckt, als ghy sulckx sout moghen komen te sien, ende lesen, alsoo't selve is een by-ghevoeghde eyghen-vindinghe.*

Aen den E. Hoogh-gheleerden,

Mr. CORNELIS VINCK,

Van Gorinchem.

Raedt ende Agent vanden Hoogh-gheboren Vorst ende Heere, Fredericus by der Gratien Gods, Erve tot Noorwegen, Hertoch in Sleswijck, Holsteyn, Stormam, en der Dietmarsen, Grave tot Oldenborch, en Delmenhorst, &c.

MYN HEERE,

'tIs een ghewisse saeck, dat het overlesen der Histo rien, vele Lieden, Insonderheydt den ghenen die eenige treffelijcke Ampten van Princen ende Heeren bedienen, groote nutbaerheydt aenbrenght: Daer uyt konnen op 't klaerste ghespeurt werden de veranderinghen, die alle Menschen, soo van Hooghen, als leghen staet, zijn onderworpen. Ick dit bemerckende, hebbe met yver overlesen de wonderbare veranderinghe, 't voorleden Iaer in Turckyen gheschiedt: ben beweeght geworden, de selve na mijn kranck vermoghen, in Rijm te stellen, door den druck ghemeen te maken, ende U. E. toe te eyghenen. Eensdeels door de uytnemende Vrindtschap ende hertelicke gheneghentheyt die ick in u t'mywaerts, altijdts bevonden hebbe: Anderdeels, om dat mijn slechte Poësye onder uwe vleughelen beschermt werdende, te meer soude moghen toenemen, ende metter tydt yet treffelijckers te weghe brenghen. Ten derden, midts dese verhandelinghe schijnt aen te gaen, alle Personen van dierghelijcken Staet, om haere Heeren te raeden te betrachten het Spreeck-woordt, *Beter bemint, dan ghevreest.*

Ende alsoo U. E. noch jeghenwoordigh doende zijt, op de wederkomste vande reyse, als Agent van uwer E. voor-gemelte Vorst inde Heerschappye vanden grooten Turck, namelijck van Algier: Soo werdt uwer E. (welckers by-wesen wy eerstdaeghs met groote blyschap verhopen) dit toe-ghe-eyghent, tot een welkomst, Groete ende Mey-dicht. Gedaen in Gorinchem desen eersten Mey 1623. by

V. E. Dienstwillighe

ABRAHAM KEMP.

INHOUDT DES SPELS.

IN t eerste deel, wort verhaelt, hoe Sultan Osman *Keyser van Turkijen, verstoort over de nederlaghe inden Poolschen Krych*, Anno 1621. *geschiet. Voor-neemt zijn onwillig Krijchs-volck te straffen. Ende onder den schijn van een Bedevaert nae Mecha te doen, alle de Schatten doet vergaderen, om den Stoel zijns Rijcx tot Groot Cayro te stellen. Zijn Moeder vertelt haren droom, ende is bevreest voor zijn ongeluck.* Silacter Aga *in Vryagie zijnde met* Flora, *begeeft hem in een Taveerne om wijn te drincken, by hen-luyden verboden, daer komen andere* Bassas, *ende* Sultan Osman *komt selfs, in onbekende Cleedinghe hun daer uyt dryven. Haelt daer naer de Cleynodien uyt zijns Vaders Graf, ende gaet by* Mustapha *zijnen Oom, die hem zynen Droom uyt-leydt.*

Int tweede deel, openbaert Osman *zijn voornemen, van zynen Stoel tot Groot Cayro te stellen, sijn Heeren ontradent hem.* Silacter *vertreckt uyt den Raet, gheeft het* Flora *te kennen, die bedroeft is, om dat* Silactar *van haer scheyden soude, radende hem de Princen ende 't Volck op te ruyen, tegen* Osman, *die, ontboden sijnde, komen, maken Oproer, verachten 's Keysers aen-biedinghe, slaen eenige Heeren doot: Halen* Mustapha *uyt een diepen Put, vatten hem op de schouderen, roepen hem uyt voor Keyser.*

Int derde deel, wert Mustapha *weder uytgeroepen voor Keyser,* Osman *eñ sijn Moeder dat hoorende sijn verbaest.* Celia *niet connende becomen de liefde van* Silactar, *maeckt hem wijs dat* Flora *met een* Pagie *boeleert.* Osman *vlucht int Huys van* Janitzer Aga, *die Vrede willende maken, wort dootgeslagen ende* Osman *gevangen.* Celia *doet met besweeringe, geesten verschijnen, inde gedaente van* Flora *boelerende met een* Pagie, *'t welck* Silactar *siende, gelooft.* Flora *hier van niet wetende, doet verhael van hare groote Liefde, tot* Silactar, *ende by hem comende verwijt hy haer, hare hoererye.* Mustapha *sijnde seer met verschricktheyt gequelt, wort tydinge gebracht van* Osmans *gevanckenisse. Hy geeft de soldaten macht om* Osman *te brengen waer sy willen, die wort op 't Casteel vande seven toornen ghestranguleert.*

Int vierde deel wort Mustapha *vertoont* Osmans *oor, tot teecken van zijn doot.* Silacter *beklaeght* Floras *lichtveerdicheyt, ende besluyt de waerheydt vande sake selfs te willen hooren, uyten eygen mont van* Celia, *hy maeckt hem toe als haer Biecht-vader, ende hoort so alle de gelegentheyt, dies hy haer, toornich van hem drijft.* Flora *doet droevige clachten,* Silactar *ontdeckt haer de saeck, sy trouwen t' samen.* Soltana Thiossem *verstoort over haers soons* Osmans *doot, besweert de boose geesten, beveelt haer by* Mustapha *inden Raedt te verschijnen.* Mustapha *wert ghekroont, daer vertoonen hun den gheest van* Osman, *de* Wraeck, *en* Phafarel *den Boosen geest, voorsegghende* Mustapha *ende* Dahout *hun corts aenstaende doot. Ende heeft 't Spel hier mede Eynde.*

EEn saecke is oock aenmerckens-weerdigh, dat al 't gene in dit Spel (betreffende de geschiedenisse) verhandelt wort (behalven d'uytlegginge van Osmans droom ende weynigh anders,) ghebeurt is binnen XXIV. uren. 't VVelck by de Oude Poëten voor uytmuntich gheacht, ende by den wijdt-beroemden Hollantschen Dichter Pieter Cornelisz Hooft, in zijn Gerardt van Velsen, achtervolght is.

Klinck-

Klinck-dicht, Op A. Kemps Turckſche Droef-eyndigh-Spel.

At onverwachte konſt komt hier weer voor den dach?
't Schijnt (Kemp) *dat uwe penn' met bly en droevigheden*
Ghemenghelt is gheweeſt: daer meed men deſen wreden
En ſchrickelicken Moort, u kloeck uytbeelden ſach.
Doen Sultan Muſtapha, *als ſlaef ghevanghen lagh,*
Men Sultan Oſman *ſach op 's Keyſers Throone treden,*
Door 't wickelende Radt, viel haeſt van 't hoogh beneden,
't Gheluck en weder-ſpoet: elck een hier vinden mach.
Sijn wrevel tort 't ghemoet van ſijn trou Onderdanen,
Hert-koppigh hy verſmaet, heur bidden en vermanen,
VVil jeghens d'Oude VVet indringhen nieuwigheydt,
Stelt ſulckx met kracht in 't werck, in weer-wil van 's Lants raden,
De raſende ghemeent beteughelt ſyne daden,
Doet vallen hem van 't hoogh, in doodts ellendigheyt.

'k Verbey den tijdt.

LOF-DICHT,

Ter Eeren, den ſoet-vloeynden Poëet, A. Kemp, op ſijn navolghende Spel.

Gorinchem vermaert, ô Hollands kleyne Stadt,
Doch groot door Conſten, diemen ſta'igh in u ſiet pleghen,
Der welcker veel ſijn, maer, tot dees ben 'k meeſt geneghen,
Die weerdigher ick acht, dan al des VVereldts ſchat.
Konſt-roemers alghelijck, komt hier, hier ſegh ick dat,
Ghy vinden ſult de Bloem, de Fleur, van veel *Poëten,*
Schout doch dit ſpel eens aen, ſiet wat hy u laet weten,
Door dees *Tragedi,* droef, in dit kleyn VVerck bevat,
Hier ſult ghy vinden in, ſoo ghy 't met luſt door-leeſt,
Dat beter is, Bemint te worden, Dan ghevreeſt.
't Is *Kemp* die u dit leert, ghedreven tot u jonſte,
Gheen Fabel noch gheen Droom, maer *VVaerheyt,* ſtelt hy voor,
Daerom met luſten leeſt, ghy wert gheſticht hier door,
Dus yeder mercken kan, dat hem *'t Hert treckt na konſte.*

A. VOSBERGHEN.

SONNET ofte KLINCK-DICHT.

Aer's Redenrijcke Maeght? *ghevlucht uyt* Arckels *Landt?*
Voor langh of eeuwigh wech? of is ſ' haer maer wat ruſten?
'k Vraegh u Kemp *na die* Maeght, *die u ſoo dickmaels kuſten,*
VVas haren Maeghdom werelts-s' had langh met u ghemandt.
Ghy waert 't uytmuytend Lief, ſy hield u voor Gheſandt
Aen al haer Minnaers, die ghy met u werck noyt bluſten
Maer brandt ontſtaeckt, en deed haer ſcheppen nieuwe luſten,
Hebt ghy nu niet voor haer? brenght voort, hout niet aen kant.
'k Danck u van 't geen ick ſie, ô! 'k ſie ghy hier vertellet,
(Voor-treflijck met goet dicht) hoe dat wort afgheſtellet,
Gheworcht, en omghebracht, des aller Turcken Heer.
Den Voorſaet afgheſteld' ſ'uyt Kercker diep weer halen,
Verkrijcht weer 's Keyſers Croon, ſoo connen groote dalen,
En ſom' weer vlieghen op, 't neemt hier haeſt eenen keer.
Terecht men ſeyt dieſ' heeft, gheleent is maer die Eer.

1.

K*Emp*, ſo ghy in konſt volherdet,
't Puyck van Dichters ghy noch werdet,
Ghy ſult weſen *Gorkums* lof.
Cloeck'lijck hebt ghy hier gheſchreven,
Prys kan 'k u na waerd niet gheven,
Met Pen, want te veel 'k vind ſtof.

2.

Lief is my, dat na u ſterven,
Gorcum ſal die Eer be-erven,
Dat ghy daer zyt opghevoet,
Naer ons doot u naem noch levet,
Door dit werck dat ghy ons ghevet,
't Heeft in alles overvloet.

3.

Goet is datmen niet ſal twiſten,
Alſmen met *Homero* miſten,
U gheboort-plaets is bekent:
Om de ſyn viel vele reden,
Seven Steden daermen ſtreden,
Eere ghy oock weerdigh bent.

Magnes Amoris Amor.

G. U. W.

L O F - D I C H T,

Ter eeren den Poëet,

A. K E M P.

GHy lieve *Nimphkens* ſchoon, gheſeten aende vloet
Van clare *Lingens-ſtroom*, comt wilt *Blom-cranſen* çieren
En vlechten die door een, met *Mirthen* en *Laurieren*,
Van *Palm*, en *Zeghel-bloem*, breyt eenen *Meyen-hoet*,
Om Croonen u *Poëet*, ons *Phenix*, die ghy moet
Als d'eer van *Helicon*, op den *Parnaſſo* vieren,
Siet *Velt-goddinnen* ſelfs, haer lieve *Rey* hier ſtieren,
't Hooft croonen om en om, met ſchoone Blomkens ſoet.
Den *Mey* die lacht hem toe, en vriendelicken juyghet
Hem, voor wien *Pallas* ſelfs gewillichlick neer buyghet,
Der *Muſen* liefſten Vrient, en *Gorkums* waerden Soon,
Laet vry 't Oud *Grieken-lant* laet and're ſtedẽ brommẽ,
't Vernedert *Arckels Landt* dat mach en kan ſich rommen.
Te hebben opghevoet, die *Kempt* om *d' Eeren-Croon.*

O D E.

O D E.

Sa't ſa ghy Nimphkens die daer ſchuylt
En uwen ſoeten tijd vertuylt,
Hier onder d'ſchaduw vande Linden,
Komt voort doch uyt het doncker VVout
En langher niet u daer onthout,
Een ander werck ſult ghy hier vinden.
'tIs langh ghenoegh ghejockt, gemalt,
'tIs langh ghenoegh ghepraet, ghekalt,
'tIs langh ghenoegh ledigh gheſeten,
Pluckt ras de Lauren Telgen af,
Die deſen ſoeten Mey u gaf,
En kroont doch ons Prins der Poëten.
Kieſt ras den grootſten tack van al,
Die dichtſt' van bladers weſen ſal,
VVilt d'eynden tot malkand'ren buyghen
En laet de Neghen Suſters dan,
Of yemant die het beter kan,
Op elck blat ſijn Lof betuyghen.
Van onderen vervolghens op,
Tot boven 't hooghſte inden top,
VVilt op de bladers doch uytbeelden
De Spelen die door kloecken Geeſt
Doch door ſijn Muſa aldermeeſt,
Op ons Tooneel men dickwils ſpeelden.
1. Voor eerſt dees Turxſe Keyſers moort.
2. My dunckt men oock van Cæſar hoort.
3. 't Out Vlaerdingh' kan het tuyghen.
4. De Arckelſche Gherechtigheyt.
5. Hoe Aleran ſyn Bruyt wech leyt.
6. Siet Maſſinis' voor Scipio buyghen.
7. Chriſti Gheboort, Beſnydenis.
8. Van Græcien komt Amadis,
9. Ferrarens Graefſyn Soon doet ſtervẽ.
10. Hoe Iudith Holophernum doot.
11. Savoyſche Hertogin in noot.
12. Noch Troylus kan Briſeida werven.
13. Den Roelant op den Ronchevael.
14. Van Floriſel doet oock verhael,
De bladers die noch overblyven,
Laet met ſijn Lieden, Dichten meeſt
(Gequeelt op menigh Bruylofts Feeſt
Met ſoeten toon) al t' ſaem volſchryven.
Met deſe Croon ſijn hooft verciert,
Al ſchijnt dat Momus grimmigh tiert,
VVilt na uplicht Nimphkens hem loonen:
Mijn Muſa ſal oock ſijn bereet,
Naer haer vermoghen ſteets ghereet
Hem als ons roem Poëtlyck Croonen.

Noot baert liſt, A. C. V o s.

CLINCK-DICHT, Ter eeren A. KEMP, A.

En kan met myne tongh' u Loff niet gh'noch uyt-ſprekẽ,
O *Kemp!* door 't ſin rijck werck, (des ſchrickelickẽ moort
Van *Sultan Oſman*:) 'sg'lijckx noyt meer en is ghehoort
Ghy cloeck afbeelt, en ſoo't oock meermael is gebleken.
't Schijnt ghy corts van *Parnaſſ'* of *Helicon* gheſtreken
Zijt, met de *Muſen* t' ſaem, die 't vloeyende Ghedicht
U prenten in, dat ghy veer boven and're licht,
M' hoort u van *Lauren-blaen*, te ſchencken *'t Poëets* teken
Indien dat yemant der *Poëeten* waerdich is
t' Ontfanghen *d' Eeren-Croon*, ſoo zijt ghy't, dat's ghewis,
Mijn konſt moſt kracht'ger zijn, ſo 'k u na waerd' gheriefden,
Dies hem wel roemen mach het *Gorcums Arckels-Landt*,
Daer is gheteelt, ghevoet, dit *Reden-rijck* verſtant,
Dat 'k hem dit ſtel tot Lof, gheſchiet *Vyt Rechter Liefden*.

I. Hensberch.

PER-

PERSONAGIEN.

SULTAN OSMAN, Keyser van Turckyen.

SILACTAR AGA.

CAPI AGA.

QUEISSILAR AGA.

SOLTANA THIOSSEM, 's Keysers Moeder.

FLORA.

HELENA, een Weerdin.

BOUSTANGI BASSA.

IANITSER AGA.

SULTAN MUSTAPHA, Keyser.

DAHOUT BASSA.

CELIA.

PHAFAREL, een boosen Gheest.

OSMANS GHEEST.

DE WRAECK, stom.

Sultan Osman sittende in sijnen Throon, Silactar Aga, Capi Aga, Queissilar Aga, Ianitser Aga, Boustangi Bassa, en d'andere rontom hem.

Osman.

Et Ottomansche Rijck / meer dan drie-hondert Jaren/
Naer Osmans d'eerste doot/ is weeldich voortghevaren
In macht / van trap tot trap / doe hy door 't scherp gheweer
Ghewonnen had al 't Lant / aen 't pont Euxinse meer.
Orchanus zijnen Soon / 't Rijck Phrygia verpletten/
En zijnen Keysers Stoel in Hellesponto setten.
En Amurath die won Bulgaria gheheel/
Vermaerde Rijcken groot/ die vielen hem te deel.
Daer na den Bajazeth gants Griecken-landt beheerde/
Maer laes! Fortuyn verblint den rugghe hem toekeerde/
Soo dat dees Werelts-Godt/ dees al ontsienden Man/
Int laest ghevanghen wiert/ van Tartars Tamburlan/
Doe wiert dien kloecken Heldt/ belast met gulden banden/
Besloten in een Koy/ ghevoert door alle Landen/
Hy/ die wel eer gheacht was aller Volck'ren Godt/
Wiert aldermeest veracht/ was aller Volcken spot:
En moest ghelijck een Hondt/op d'aerd' zijn voetsel kryghen/
Was Tamburlans Schabel om op zijn Peert te styghen:
Doe kreegh het Turcxse Rijck / voorwaer gheen kleynen krack/
En zijnder Sonen twist/ die maeckten 't meerder zwack/
Maer/ naemaels isset weer gheresen tot de Sterren/
Soo dat een yeder beeft/ die 't noemen hoort van verren.
Doch niemant heeft den Naem der Turcken soo verbreed'/
Als Sultan Mahumeth/ van desen Naem de tweed'
Constantinopolen/ en 't machtigh Trapezonden/
Heeft zijn verwinders handt/ en trots ghemoet verslonden/
Twaelff Coninckrijcken oock / soo dat 't nu voor my beeft/
Van daer de Sonne daelt/ tot daers' haer opganck heeft.
Maer hoe! of schoon den Paus/ den Spaenschē Philips dē vierdē
Den Franschen Lodewijck/ die dickwils ick manierden
De Christen Coninckens/ die ick als leckers acht
My vreesen/ wat heb ick/ fy schande doch ghewracht!
Wat isser uytgherricht van 't gheen ick had bevolen
Te roepen uyt den staet van 't Coninckrijck van Polen!
Wat heeft my spijts ghedaen/ dien Christen grysen Hond
Ick berst dat ick hem noem/ dien Poolschen Sigismond.

Silactar. Heer Keyser weest ghestilt / hebt ghy wat schaed gheleden
Den Pool oock insgelijcks / voorwaer hy heeft geen reden
Van sich te roemen. Osm. Hoe ? ick / ick die had gheroemt
My selfs een Engel Gods: hem / en de zijn ghenoemt
De kleyne Conincxkens / en hadt gheloofft / ghesworen /
Te moorden 't jonghe Kindt / dat noch niet was gheboren /
Die spotten met syn Godt / aen 't ploeghen spannen wou
Zijn volcken / in het Landt Bulgari woest en rou:
Mijn bloed'ghe Sabel sont / om mynen tooren te tuyghen /
Hoe segh ick / ick / 'k seg ick / ick heb ick moeten buyghen ?
Ja buyghen / sy en vlien. Capi. Mijn Heer / der Goden wil
Naer 't schijnt is somtijts soo / om datmen gheen gheschil
Met hunlien maken sou / en sich dien lof toeschryven /
Die sy tot alder tijdt / by haer doch laten blyven.

Osman. Der Goden wil ? Capi. Haer wil.

Osman. Haer wil ? ghy seght haer wil:
'k Bid Capi Aga swijght van sulcke reden stil /
Der Goden wil is goet / sy willen waerlijck straffen
Der Christen Ketterly / haer diensten af doen schaffen /
Mijn trouloos Turcken zijn 't / die onghehoorsaem zijn /
En my niet dienen dan al traechlick met gegrijn:
Die 'k tegen haren danck ten Poolschen krijgh most wecken /
Die my meyneedighlijck / 't gelt diefs-ghewijs ontrecken /
Die als ick monst'ren sal / voor veertigh duysent man
Doen / dat ick naulicx daer acht duysent vinden kan.
Die Turcken seg ick zijn 't / die doen my 't spel verliesen /
Of Bethlem Gabor heeft mijn zyde gaen verkiesen:
En of my Bhemens Prins Cheur-paltz is toeghedaen /
En of my volck'ren veel tot willighen dienste staen /
Als Tartars / Dacien / Bulgaren en Iliren
De Serven / Bosnien de Thracers en Epiren /
En noch ontelb're meer / wat helpet / als den staet /
Van binnen is ghekrenckt / door ontrou en verraet /
Dats d'oorsaeck dat ick heb veel duysent man verloren /
Adrianopolen tot vlucht-plaets heb verkoren /
Een Sultan vlieden ? Ha ! O schand ! o groote schand;
Janitsers / Spahy / wel / braveerders van mijn Lant
Ick sal dees groote smaet door u ghedaen / soo wreecken /
Dat over duysent Jaer / men noch daer van sal spreken /
Ick schaf u gantschlick aff / een and're Ridderschap
Sal 'k stellen in u plaets. Silact. Den toorn van trap tot trap
Steets klimt mijn Heer / indien ghy die niet wilt betomen.

Capi. Bedaert u Heer. Queis. O Prins wilt tot u selven komen /
't Is Godes schick gheweest. Osm. Wel ist dan Godes schick ?
So hebben niet misdaen d'eetbrekers / maer selfs ick.
Ick wil dan boete doen / ick weet met goede reden
Wat ons gheloove is / wat goet dat immer deden

Die

Die vast zijn in 't gheloof/ Daer is een eenigh Godt:
Die Moyses den Propheet ghegeven heeft 't Ghebodt
Daer elck na leven most: Van David den Prophete/
En van syn Psalter-boeck/ 't gheheymenis ick wete.
Den derden groot Propheet was Jesus/ welckers Wet
Als eene Nieuwe Leer/ de Werelt is gheset:
Naer synen afganck/ is den vierden opgheresen/
Noch d'Aldergrootst Propheet ons Mahomet most wesen:
Die heeft van Godt ghebracht ons wet den Alcoran/
En niemant sonder die/ behouden blyven kan.
Ick zy nu vast ghesint ons Mahomet te eeren/
En my om synent wil na Mecha toe te keeren
In 't Eel Arabia/ daer syne Tombe hanght
Aen 't welffsel vande Kerck/ en niets die onder-vanght:
Dien Tempel die daer heeft rontom wel tachtigh Torens/
En soo bedeckt met gout/ steeckt na de lucht syn Horens/
Die moet ick eens besien/ en pelgrimagie doen.

Queis. Heer 't is een verre reys. Capi. Godt wil u Heer/ behoen/
'k Bid sulcx doch niet bestaet. Sil. Syn Majesteyt moet dencken
Door eerst dat syn persoon/ door 't reysen sich sal krencken/
Ter Zee en oock te Landt/ ten and'ren/ dat u staet/
Die vremde verre reys dees tijdt niet toe en laet:
V volck is noch ontroert vermits den krijgh met Polen/
Wie weet oock wat verraet dat legghen mach ghescholen
In u misgunders Heer. Osm. 'k Seg spreeckt my daer niet af
Vergadert al mijn schat/ selfs uyt mijns Vaders graf/
Versamelt al by een/ en stelt in alles orden/
Op dat ten eersten mach mijn reys bevordert worden/
Siet dat ghy niet versuymt. Queis. Mijn Heer het sal gheschien.

Osman. Maeckt dat ick metter spoet mach uwen yver sien.
Op dat ick niet vergram. *Alle binnen, behalven Osman.*
't Is Mecha niet/ mijn Heeren/
Maer 't is het groot Alkayr/ daer wil ick my na keeren
En houden daer mijn Hof.

Sultana Thiossem.

Is dat mijn moeder niet?
Sy ist/ wel hoe? my dunckt zy heel bedroefd'lijck siet.

Osman. Vrouw moeder lief/ hoe ist? Thios. Ha Soon mijn lieve Sone.
Osman. Mijn moeder. Thios. Kint. Osm. Hoe dus? dit ben ick ongewone.
Thioss. Bedroeft. Osm. Waerom? Thioss. 'k En weet.
Osman. g'En weet? Thioss. 'k En weet mijn Kint
't Is door een droom/ een droom/ daer'ck my bezwaert in vint.
Osman. Een droom? Thioss. Een droom. Osm. Een droom?
Thioss. Een droom doet my ghelooven/
Datm' u mijn lieve Kindt/ sal van u Croon berooven.
Osman. Hoe moeder door een droom? Thioss. Mijn lieve soon ghy weet

 Dat

Dat ick mijn tijdt seer veel tot leeren heb besteet
Der wijs heyt van 't voorsegh: ghelijck de cloeck Araben/
Egypters/ Mauritaens ons leeren door boeck-staben:
Daer in ick sonder roem gheheel ervaren ben:
En veel dat comen sal/ dick van te voren ken.
Dees Const voorseyd' my 't quaet/ dees Const doet my u raden:
Mijn Soon dat ghy u wacht voor al d'aenstaende quaden.
Ick bid u door mijn hert/ 'k bezweer u door mijn bloet
Dat ghy u wacht mijn Soon/ 'k segh dat g'u wachten moet.
Het is door dese Const/ dat ick ghele'en vyff Jaren/
De doot mijns lieven Mans soo klaer ginck openbaren
Mijns Sultan Achomats/ een Jaer voor zijnen doot
En dat Mustapha doe/ zijn Broeder (eerst ontbloot
Van Eer/ van Haef/ van Schat/) sou zijnen Troon besweyen
En datmen hem daer na sou int ghevanck'nis leyen/
En ist niet waer? niet waer? helaes! 't is al te waer
Derhalven ick te meer my selfs hier in beswaer/
Och Soon mijn herte berst.

Osman. Nu Moeder wilt niet vreesen/
Het can wel waer/ en oock 't kan onwaer mede wesen.
't Voorsegghen gaet niet vast/ maer seght my doch/ wat ist?

Thioff. Uyt 't gheen ick heb gheseydt/ ghy wel mijn meyningh gist.
'k Weet uyt ghewissen loop der Sterren en Planeten/
Hoe hoogh ghy zijt mijn Soon/ op uwen Throon gheseten:
Hoe seer een yder op u woort/ jae wencken mickt:
Hoe seer een yder voor u ooghen op-slaen schrickt:
Hoe seer een yder trilt/ en 't zidderich moet beven:
Als ghy een stuurschen wenck/ hem van ter zijd' gaet gheven.
Ick segh hoe hoogh ghy sit/ dat ghy in corten tijt/
Sult zijn u Eer/ u Rijck/ u Croon/ u Leven quijt.
Laes! als ick daer aen denck/ soo voel ick 't bloet op-styghen/
Mijn haren rijsen steyl/ 'k moet na mijn adem hyghen:
My dunckt ick sie alreets/ u went'len inde pijn:
My dunckt ick sie alreets/ u bleeck en dootschen schijn:
My dunckt ick sie alreets/ de gheesten om my swieren
Met vremt en wreet ghesnor. Osm. Laet redenen u stieren
Mijn Moeder 't heeft gheen noot/ 'k ben gantslijck niet bevreest.

Thioff. Mijn Soon daer sweeft alreets u sael'wen bleecken Gheest.
Ach my; Osm. Hebt moet/ want heeftet Godt alsoo besloten
Soo moet het sijn/ want siet by yder wert ghenoten/
Tgunt hem is opghelept/ gh'lijck d'Alcoran beschrijft.

Thioff. Mijn herte door den rou gheperst ghesloten blijft.

Osman. 'k Bid stelt dit uyt 't ghedacht/ en wilt u hert niet quellen/
Maer met een bly ghemoet u doch te vreden stellen/
Vrou Moeder blijft gherust: 'k moet gaen in vremde kleen
Ghelijck een slechten man/ verselschapt met zijn tween
Inde Tavernen sien hoe 't mijn Janitzers maken/

En

En drincken sy den Wijn/ of doen verboden saken
Ick richt haer dan soo upt/ dat 't haer wel langh noch heucht/
Wel Moeder blijft ghesont/ en 'k bid u maeckt wat vreucht
Ick ga my maken toe. Thioff. Ick bid weest doch voorsichtigh.
Osman. Vrou Moeder uwen raet ben ick te volghen plichtigh.

Elck bysonder binnen.

Silactar.

Wat cracht is oock de Liefd/ hoe drinckt sy inde borst/
Hoe woet sy in het hert/ hoe wert den zin vermorst
Van dien die Lieffde draeght? Wel hoe? wat mach het wesen?
't Is een gheneuchlijck leet/ het is een stadigh vreesen
Vermenght met soete hoop; het is een soete pijn/
Een pijn? gheen pijn; een pijn/ die sonder pijn doet sijn.
Tis vreucht/ en 't is verdriet/ 't is droef heyt en verblye/
Tis sotte wijsheyt ist/ 't is wyse mallerye
Het is een cracht/gheen cracht/ een kintsheyt van een man/
Een cracht die niemant siet/ noch niemant vlieden can:
Het dwinght soo sterck dat ick veel liever sou verlaten/
De pracht van 's Keysers Hoff/ en al mijn hooghe staten
Dan myne Flora/ ach! mijn Peerle Adamant/
Die na u treckt mijn ziel/ wiens vlam mijn hert verbrant.
Wiens ooghen strael verteert al 't merch mijns levens vochtigh
Wiens blinckende ghesicht my voet/ helaes! hoe tochtigh
Verlangh ick na u Lieff/ Goddin van mijn ghedacht/
Hier ben ick by haer huys: Ist best dat ick verwacht?
Of wil ick cloppen aen? Ha Flora Lief hoe beven
Dees leden/ Flora Lieff/ myn crachten my begheven/
Ha Flora/ Flora. *Sy kijckt van boven.*

Flora. Wel wat hoor ick hier ontrent?
Silactar. Mijn Flora. Flo. Wie is daer? Silact. Schoon Flora lief ick bent.
Flora. Myn Heer hoe dus bedroeft? Silact. Helaes! wat meuchdy vragen
Ghy weet Princes myn quel: 'k en hoeft u niet te clagen/ (wens.
Mijn hert. Fl. mijn siel. Sil. mijn vreugt/mijn hoop/mijn troost/mijn
Flora. Helaes! hoe krachtigh heerscht de Liefd' oock inden Mens.
Silactar. Soo krachtigh dat ons hert ghestadigh wert ghedreven
Te lieven die/ die schijnt dat 't leven ons moet gheven.
Comt ghy niet af mijn lief. Flo. Alst u belieft mijn Heer.
Silactar. Komt daetlick. Flo. wel ik koom. Sil. Ick voel noch meer en meer
Ick inde liefd' versmoor/ die gaet my meer vermoorden/
Flora uyt. Als ick het soet gheruys mach hooren van haer woorden/
Mijn Enghel weest ghegroet. Flora. Mijn Heer oock insghelijck.
Silactar. Ick wissel Flora niet voor al des Keysers Rijck.
Flora. 'k sou u niet wiss'len Heer voor Perssens Landen mede.
Silactar. Ick niet voor al de Weerlt. Flo. Ghelijck ick oock niet dede.
Silactar. Ha luckster inde Liefd'/ ha herten soo vereent/
Hoe luckigh ist als Min wort weder-sijds ghemeent.

 Maer

Maer Enghel Vrou/ ick heb mijn dienaer uytghesonden
By Sophys Tempel/ gins in d'Arent/ daer'ck heb vonden
Een seer bequame plaets/ daer t'saem wy moghen zijn
Een wijl vergaert in vreucht/ en drincken Candisch wijn.

Flora. O Heer mijn Hert besterft. Sil. Waerom? Flo. Ikē derft niet wagē
Want wierdet openbaer wy souden straffe draghen/
Dewijl ons wet verbiet te drincken van dat vocht/
Mits Mahometh vol wijn/ zijn vrint heeft omghebrocht.
Noch meerder is de schant ghereкent voor ons Vrouwen.
Mits wy verhit van 't sap/ ons tucht niet connen houwen
Maer zijn van selfs gheneycht tot 't gheen men ons om vleyt/
Soo dat een Vrou by dranck tot 't vraghen niet en beyt:
Maer dat sy aenghepoort quansuys ondanckx moet lyden/
Daer is sy toe bereet/ en smeeckt selfs op die tyden/
Dies houdet my voor goet mijn Heer. Silact. Neen Flora Lief/
't Ghestolen beetjen maeckt die 't nut tot gheenen dief:
'T is maer lust-gierichheyt/ want alderbest die smaken.

Flora. Maer Heer men can hier door wel in ghevaer gheraken.

Silactar. 't Sal blyven wel bedeckt/ laet ons niet langh hier staen/
't Is tijt mijn Flora dat wy derwaerts henen gaen/
Goddinne Flora nu. Flora. Mijn Heer ick ga met schromen.

Silactar. De wijn beneemt de vrees. Flora. Ick op u woort sal comen.

Weerdinne uyt.

Mijn Heer weest seer ghegroet: me Ioffrou goeden dach.

Silactar. Tapt wijn/ en langht een stoel dat Ioffrou sitten mach.

De weerdin maeckt preparatie, sy brengent over ende weder over.

Silactar. Langht ons 't verkeer-bert eens; Wy moeten Lief wat spelen.

Flora. Mijn Heer 'k verstaet my niet. Sil. 'k sal u van 't mijn me delen.

Zy spelen stil-swijghende. Van binnen wert ghespeelt.

Boustangi Bassa, Ianitzer Aga.

Boust. Hier meen ick vintmen wijn. Ianit. Monseur weest seer gegroet
De vraech is ofmen me een kan verteeren moet?

Silactar. Ghelieftet u mijn Heer? *Sy scheyden uyt et spelen.*

Boust. Speelt vrylijck voort Me Vrouwe.

Flora. 't Was maer voor cortswijl heer. Ianit. Ik wil een kanskē houwe
Om sien of 't lucken wil/ Soo 't u mijn Heer ghelieft.

Silactar. Mijn Heer ist uwen sin/ ghy woort daer me gherieft.

Sy spelen stom.

Osman met Queissilar ende Capi. gedisuigeert ende met wapenen voorsien, met eenighe stommen.

Osman. Wel hola hou; 'k segh hou: wat volck is hier? Boust. Wie daer?
Wie

Capi. Wie daer? wat 's dat ghesept? Seght wat ghelieft u vaer.
Osman. Wat? speeltmen hier? 'k speel me. Sil. Wel laet ons eerst volendē.
Osman. 't Waer goet dat ick een Bood' voor henen had gaen senden:
Den cop is mp ontstelt: voort voort om 't heel ghelach.
Ianitzer. Wel vremder haen ick nopt van al mijn leven sach.
Osman. Voort voort maeckt cort en goet. Silact. Wel aen.

Sy speelen stilswijghende.

Osman. 't Sijn fielen treken
Dat ghp die schijf verset. Silact. Ick bid wilt soo niet spreken.
Bouft. Mijn Heer g'hebt onghelijck. Osm. Ghp liechter aen schavupt
Voort jaecht mp hier terstont dit volck ter keeten upt.

Osman binnen. D'andere slaen Silacter mettensijnen uytte Herberghe, de Ioffrou loopt binnen.

Capi haer ghebastoneert hebbende, werpt zijn ghedesuigeert cleet af, Ianitzer Aga, ende Silacter loopen oock binnen.

Capi. Boustangi sta/ sta stil: siet hier of ghp mp kent.
Bouft. Wel Capi Aga hoe? mp dunckt dat ghp het bent.
Capi. Ghp mannen dits door last van Osman onsen Heere:
Die dapper is verstoort dat ghp vergeet de Leere
Van Mahomet Propheet/ die ons den Wijn verbiet:
Maer of het is verboon 't schijnt ghplien latet niet.
Dits nu daer van de straf/ hp heeft mp voortgheboden
V dit te segghen aen/ hp sweert bp d'hooghe Goden
Soo ghp 't noch meermael doet en daer niet op en past
Dat ghp na desen tijt sult lpden zwaerder last.
Elck wacht hem van misdoen. *Capi binnen.*

Silacter uyt.

Bouft. Silactar desen smaet en sal ick niet verdraghen/
Soo als snoo boeven ons upt een Taveern te jaghen:
Ha Osman al te wreet/ ha Osman al te straf
Hp was niet wel besint die desen raet u gaf.
Op sulcken snooden wijs/ soo schand'lick te onteeren;
En sulcken smaet te doen selfs aen u grootste Heeren.
Janitzers Spahijs hooft/ om sulcken clepnen saeck?
Nu wel/ ick hoop eerlangh sal hier van schieden wraeck.
Silactar. Boustangi Bassa 'k zweer/ 'k en sal dit niet vergheten/
Maer of mijn toorn vergrimt/ soo moet mpn Heer oock weten
Die pet wil treflijckx doen/ moet nemen goet beraet/
Ick sal mp vepnsen/ maer verwachten tot de daet. *t' samen binnen.*

Osman, Capi en Queissilar.

Osman. Sijn al de schatten ree? wat hebt ghp al vergaert?
Capi. Mijn Heer al't gheen bp u voorsaten is bewaert;

De

De kamer is ontbloot/ wiens schat men niet mocht roeren
Dan teghen Christenrijck den Oorlogh mee te voeren.
De Vaten al te mael van Silver en van Gout/
Zijn elcx tot eenen klomp ghegoten en ghedout.
De gouden Appels die daer hinghen inde Salen/
In 't Welfsel van 't Serrail/ wy hebben af doen halen:
Al d' Eel Ghesteenten en Juweelen vant Tresoor/
Tot veertigh Cassen toe : daer gaen wy oock me door.
Elcx wel twee voeten langh/ soo veel in overdaden/
Dat vier Galeyen vol daer me men wel sou laden.

Osman. Het Graf van Achomath mijn Vader doet dat op.

Queis. Myn Heer en waert geẽ schant? Osm. Tsa breeckt my niet den cop
Maer opent slechs het Graff/ 'k sal selfs daer binnen treden.

Capi. Mijn Heer sie voor hem/ dat hy niet en valt beneden.

Hy treet in het Graf, ende haelt eenighe dinghen daer uyt.

Osman. Daer zijn de Veders vanden Tulbant heel beseyt
Met Diamanten schoon/ van grooter weerdigheyt :
En daer is een Carquant vol Edele Ghesteenten/
Mijns corts ghestorven Soons/ waer toe de dood' ghebeenten
Verciert met desen Schat/ die onweerderlijck is/
Nu heb ick 't al by een. *Hy treet uyt 't Graf.*

Queis. Mijn Heer het is ghewis
Een onwaerdeerlijck goet. Osm. Hebt ghy oock doen bestellen/
Dat ons de Christenheyt te water niet can quellen/
Constantinopolen dat dat niet wert verrast.

Queis. Mijn Heer dat pont Euxin de zwarte Zee ontlast
Blijft/ vande Rooverp der Polen of Cosacken/
Die voor dees Haven wel haer Ancker derven smacken
Zijn veel Galeyen ja tot twintigh toe ghereet.

Capi. Oock twintigh insghelijcks/ doorsnyden wijt en breet/
De Middelantsche Zee/ om vry te zijn van Spaengien
Hoe wel die heeft veel wercks met Hollandt en Oraengien
Ontrent Cicilien/ sta'igh hy syn Galeyen hout
En by 't Eel Nap'les oock/ den Hertoch is seer stout/
Van 't Huys de Medicis/ Toscanen of Florensen/
Die zijn Galeyen me stuurt dicht op onse grensen/
Om die te wederstaen/ zijn ons Galeyen uyt/
En kryghen d'een tijt slaech/ en d' ander tijt weer buyt :
Dats d'oorlochs avontuur/ men moet syn beurt verwachten.

Osman. Dat is seer wel ghedaen/ gaet henen wilt nu trachten
Dat alles wert bewaert. *Queissilar en Capi binnen.*
Ick ben gheheel beducht/
Door eenen Droom/ die my hout sta'ich in ongenught/
En dan mijn Moeders woort gaet my daer neffens quellen/
Dat ick dees fantasy niet uyt 't gedacht kan stellen:
Ick heb gheraetslaeght wie my dit op 't best verklaert
Dewijl 't mijn Moeder niet en dient geopenbaert.

Mijn

Mijn Meesters Koja wijs/ die heeft my dick gheraden
Te gaen by mynen Oom/ dat die my sou ontlaten
Van dese duysternis/ want daer hy in 't Serrail
Ghevanghen sit/daer hoort hy sta'ich der Eng'len tael.
Ick ga dan na hem toe. Wel Osman wat sal 't wesen?
Een Keyser een Soudaen/ sou die voor droomen vreesen?
En schricken voor de pract/ voor 't praten van een Vrou?
Neen Sultan Osman neen/ Ick u te moedigh hou.
Hier ben ick by de plaets/ Mustapha Oom komt voren/
Mustapha/ wel ick vrees hy 't leven heeft verloren:
Mustapha/hoort ghy niet? Must. Wie daer? Osm. Mustapha Oom.
Mustap. 'k Legh hier ghekarckert laes! vol beven en vol schroom:
Wie stoort my nu noch meer? Osm. Mijn Oom ick moet u spreken.
Mustap. Wie zijt ghy? Osm. Osman. Must. Hoe? dit is een wonder teken.
Een Keyser by sijn slaef/ dit moet wat vreemts bedien.
Osman. Myn Oom ick heb onlanckx een vreemden droom ghesien:
'k Soeck daer verclaring aff. Must. Helaes! mijn Heer mijn sinnen
Zijn soo verwert dat 'k haest gheen reden weet te vinnen:
't Loopt alles buyten spoor / mijns sinnens koor verbaest
Inbeeldigh vol ghewoel/ en schrick'lickheden raest:
Voor d'ooghen schem'ren my dwael-gheesten/ drochgen/ spoken/
Door 't staech ghemurmureer myn herss'nen zyn ghebroken.
't Lept alles over hoop/ 'k en weet nau wie ick ben/
My dunckt ick niet my selfs/ ja niet Mustapha ken.
Doch segt my uwen droom. Osm. My dacht in 's drooms gepeysen
Dat ick wech-veerdigh was/ na Mecha toe te reysen:
Ick sat op een Kameel die groot was soo het scheen/
Maer tusschen myne been heel spoedighlijck verdween
En na den Hemel vlooch/ soo dat ick in mijn handen
Niet hielde dan den toom. Must. Ha Osman kon mijn banden
Ick soo licht werden quijt/ als ghy wel sult u Rijck/
Van mijn verlossinghs heyl had ick ghewisse blijck.
Weet Heer het groot Kameel daer op ghy hebt ghereden
Dat is u Keyserrijck/ 't welck tot den dach van heden
V onderworpen is. Maer dat hy henen dreeff/
Verschoont my dat ick 't u oprecht te kennen gheeff/
't Beteeckent/ dat u Rijck wel haest sal rebelleren/
En dat u eyghen Volck u selfs sal ruineren:
Dies ghy 't verliesen sult: En dat den Toom ghy hielt/
Dat is dewijl ghy leeft u onderdaen gheknielt
Een ander Keyser eert: Alleen de naem en teken
Eens Keysers blijft u by. Mits hy u is ontweken
En dat ghy bleeft alleen. Binnen.
Osman. Mijn Oom goe'n dach ick ga.
Wel wat verclaer is dat? Wel of ick 't recht versta?
Wat droom ick weer op nieus? Mijn Keyserrijck verliesen?
Mijn Volck dewijl ick leeff een and'ren Keyser kiesen?

Hoe slaep ick? Droom ick weer? Off raes ick? Wel wat ist?
Of heeft Mustapha zich in 't spreken selfs vergist?
Hy nochtans is een Man/ die met de Eng'len redet/
Hy nochtans is een Man/ daer niemant voor en tredet
In wijse voor-seghs gaeff/ hy nochtans is een Man/
Die al 't ghoheymenis toecomstich weten can.
Doch 't kan oock wesen dat door 't stadigh droevich perssen/
Verbijsteringh van zin/ ontroeringh vande herssen/
Hy in zijn weten dwaelt. Nu wel het zy hoe 't zy
Al 't gunt is voor beschickt/ dat moet ghebeuren my:
Ick ben daerin gherust: Ick moet my gaen bereyden/
Om nu in alder haest uyt Griecken-lant te scheyden. Binnen.

HET TWEEDE DEEL.

Sultan Osman, Silactar, Queissilar, en Capi.

Osman. GHy Princen ick moet u mijn meyningh nu verclaren/
Ten is na Mecha niet/ maer 't is na 't groot Alcaren
Daer 'ck my begheven wil. Groot Cayro is de Stadt/
Daer 'ck geerne mynē Throon en Keysers sit plaets had.
Die Stadt/ de grootste Stadt van al des werelts Steden/
Eerst Babylon ghenaemt: Groot Cayro nu op heden:
Daer Memphis 't Coninckx Hoff/ van 't oud' Egypten leyt/
Aldaer den snellen Nijl dees twee int midden scheyt.
Daer segh ick wil ick heen/ en Griecken-lant verlaten.
Silactar. Of ick 't u Heer ontriet/ 'k bid wilt my dies niet haten:
Voorwaer mijn hert verschrickt dat ick dees reden hoor:
Verbaestheyt my ontstelt. Osm. Silactar wel waer door?
Silactar. Waer door mijn Heer? My dunckt ick sie alreets het tieren
Van 't rasent woedigh volck/ dat niet is om te stieren
Alst eens is op den hol: my dunckt ick sie 't ghewoel/
My dunckt dat ick alreets de wond in 't hert ghevoel/
Die uwe Majesteyt door dat vertreck sal lyden/
Gheen mensch soo cloeck die dit u Rijcke can bevryden
Van twist en scheuringh/ want als dees ghemeente siet/
Dat g'haer verlaet mijn Heer/ soo sals' u achten niet:
Elck sal dan meester zijn: Hier salmen In-lants vechten/
G'lijckt Sill' en Mario wel eer te Room' aenrechten/
Den onvertsaechden Pool/ den Oostenrijckschen Helt/
Den Spaenschen Coninck me/ comt dadelick te velt/
Neemt 't een voor 't ander na/ Byzants dees Edel Stede/
Na Constantin' ghenoemt/ verliest ghy Keyser mede/
En al dit Oosters rijck. Osm. Silactar 't heeft gheen noot/
Wel cloeckert zijt g'alreets van vrees en ancxt schier doot?
Ick laet hier sulcken last/ dat niemant zich sal roeren/
Off teghen my sal staen/ 'k en vrees niet die rumoeren

Die ghy my voorstelt/ vrint slechs maer te vreeden weest/
Siet hier in desen brief/ eens al myn meyningh leest.

Silactar. *Silacter leest den Brieff.*

Aen den Bassa van groot Cayro.

VV Eet Bassa Hussain/ om reden wy verlaten
Constantinopolen/ door vele die ons haten/
Het hier niet seker is/ wy brenghen onsen Stoel
Tot Cayro/ daer wy zijn bevrijt naer ons ghevoel:
Ons Schat en ons Threzoor/ de rijckdom van ons Vad'ren/
Die hebben wy by een al t' samen doen vergad'ren/
Dus comt ons ras t' ghemoet/ ons snel Galeyen rust/
Met veel Soldaten braeff/ aen Alexanders Cust.

Sultan Osman.

Silacter. Mijn Heer het is dan ernst? Osm. Silactar jae 't in trouwen.
Silacter. De Goden gonnen dat het u noch moet berouwen.
Queis. Maer Heer sal 't veylich zijn dees reys dus aen te gaen?
En teghen danck uws Volckx? 't is al een groot bestaen.
De Zee Propontides die moet ghy door laveren/
By Sestus en Abijd' dan door de enght passeren:
Wie weet of met ghewelt u yemant quam aen boort/
By 't Lesbos Mitileen moet ghy dan reysen voort/
En door 't Egyptisch Meyr/ daer vele roovers zwieren/
Wie weet of 't Grieckxse Volck u oock niet na sal stieren/
En of op Scio dan niet d'een of d'ander past *Silacter binnen.*
Op dat hy onversiens u daer ontrent verrast:
Samos en Nigropont/ ghy laet aen elcke zyden
d' Eylanden van Ciclad' daer sult ghy p'rykel lyden.
Soo ghy 't groen-golvich-meer daer Doris henen steeckt
Haer langhen smallen arm/ en soo de golven breeckt
Van 't Landtschap Caria/ 'k segh soo ghy dat cont seylen
En soo met vreucht de Cust van Candia cont peylen
Soo zijt ghy uyt 't ghevaer. Osm. Vrint Queissilar voor wien
Sou ick doch schromen? Seght/ wie heeft op my 't ghebien?
Ick pas op Goon noch mensch. Capi. Heer dats vermetel spreken
De Goden souden licht dees trotse woorden wreken/
Wy vreesen voor ons Prins/ wy schromen voor ons Heer/
Wy achten op sijn woort/ wy letten op sijn eer.
'T gunt Queissilar verhaelt/ is Heer om u te raden
Dat ghy voorsichtigh zijt/ om myden alle quaden.
't Woest meyr onveyligh is/ van Creta nae Scarpant/
Daer Rodis leyt en duyckt by Doris vaste lant.
En als ghy 't wyde brack al hebt na wil door-sneden/
En t' Alexandrien Egypten gaet betreden:
Wat Wildernissen groot moet ghy dan al voorby/
't Broeck-lant Marote-is leyt daer aen d'eene zy/
Aen ander Nilus arm/ dees reys steeckt vol ghevaren/

Doch 'k hoop ons Mahomet sal u mijn Heer bewaren/
Maer beter bleeft ghy hier / om myden allen twist/
Die door den Poolschen krijgh noch meer is opghehitst/
Wy sorghen voor u Rijck. Osm. Weest ghy maer wel te vreden/
En doet dat ick u hiet. Queissil. Vergramt niet om ons reden.

Osman. Silactar is die wech? En langht mijn Brieven niet?
Queis. Ja Heer.
Osman. Wel aen/ ick wil dat datelick gheschiet
Den voortganck mijns vertrecks / t'Alcapre moet ick woonen
Op 't Slot soo groot als Vlms/ 'k wil niemant meer sal toonen
Onwilligh sich hier toe. Capi. Wel Heer sal 't moeten sijn?
Osman. 'k Segh ja/ noch eenmael ja/ voort aen/ kom volghet mijn. Bin.

Silactar.

Ha leyd-ster held're Maen/ gheen Maen maer levens Son/
Noyt meerder druck als nu mijn herte overwon.
Flora. Mijn Heer waerom? Silactar. Waerom?
Flora. Waerom? Ick moet het vraghen/
Mits ick wel 't meeste deel wou van u lyden draghen.
Silactar. Laes! 't ongheluck ons treft / het gaet ons beyden aen.
Flora. Ons beyden? Hoe mijn Heer? 'k Bid doet my dat verstaen.
Silactar. Princesse/ Engel/ neen/ Goddin van mijn ghedachten/
Ghy weet wel hoe de liefd ons herten gaet verkrachten
Dat ick zy heel in u/ en ghy in my verkeert/
Dat d'een den anderen op sijns Zielen outaer eert:
En buychsaemlicken knielt/ en doet daer offerhanden
Dat suchtent loost de walmt van d'offerhandens branden/
Dat ghy en ick zijn een/ met hert/ met ziel/ met zin/
En onverscheydelick ghebonden door de min.
Maer mede weet ghy wel dat wy ons doen versussen/
En laes! al steels-ghewijs ons heete vlammen blussen/
Bevreest voor 's Keysers toorn/ mits hy ons vrintschap haet.
En nu hy morghen vroegh na 't Groot Alcapro gaet
Om houden daer zijn Hoff/ moet ick nootsaeck'lick mede/
Dewijl ick heb by hem in dienst soo hooghen stede.
Dits Flora dat my deert. Flora. Noyt saeck my quader viel/
Voert doch mijn Lichaem me/ ghy hebt alreets de Ziel.
Hoe sal ick sonder u/ 't Lijff sonder Ziele leven?
Al wild ick/ ick en kan/ 'k en kan u niet begheven.
Doot ben ick sonder u: Doot/ doot/ ja gantsch'lick doot/
Ghy zijt mijn al/ myn licht/ mijn son/ mijn morghen-root/
Mijn leven/lust/en vreucht. Silact. Ghy zijt mijn hooghste wenschen
Van d' Hemel afghedaelt een Enghel by de menschen:
Maer lieff wat sal ick doen? Den Keyser u benijt/
Mits ghy soo laegh van staet en kleyn van Rijckdom zijt.
En mits hy my bemint soo sal hy nimmer doghen/

Dat

Dat ick ick u Lief tot Vrou sal Echt'lijck trouwen moghen.
En nochtans steecktmen eer aen 't blauwe ront de handt/
Eer sal 't gheladen Schip beseylen 't dorre Sandt.
Eer salm' op 't woeste meyr met drooghe voeten wand'ren/
Eer ick mijn Liefd tot u Goddinne sal verand'ren.
Maer even-wel 'k moet mee/ en moet u laten hier:
Doch blijft mijn ziel by u. Flora. Kont ghy in gheen manier
Versinnen/ hoe ick mee mocht na Alcayro reysen?
Mijn Heer bedenckt u / hoe? En kont ghy niet bepeysen?
Laet ick als u slavin heel slecht 't wort u ghebeen/
Met u in uwen dienst doch mede derwaerts heen:
Off laet in mans ghewaet ick my gheheel bekleeden/
Want and're Vrouwen sulcx hier voormaels oock wel deden.
Ick sal na u ghebot u sta'igh ten dienste staen/
En achter u altijts ghelijck een Pagie gaen:
Soo haest ghy my ghebiet/ 't sal schijnen dat ick vlieghe
Op dat in sulck ghestalt den Keyser ick bedrieghe:
Ha trotse werelts pracht: ha gier'ghe hooverdy!
Ha sotte glorijs roem/ hoe wrevel zijt ghy my.
Om dat ick niet en ben van Princen stam ghebooren/
Soo weertmen my helaes! van dien/ die'ck heb vercoren:
Die mijn is en ick zijn; O herten soo versteent!
Die willen schepen doen twee herten soo vereent
Alleen om 's werelts pracht: die sulcx in willen voeren
Die maken daghelijckx van eerbaer vrouwen hoeren.
Want als ghescheyden wort/ de Lieffd' soo vast verknocht/
Noch d'eene tijt off d'aer/ wort d'oude lust volbrocht.
Maer Heer wat ick bedenck: En conmen niet wel maken
Dat 't Volck door dit vertreck in oproer soude raken?
Mits hy dees Stadt verlaet/ en al de schatten rooft.
Ghy wort by Princen en by 't Volck seer veel ghelooft/
Doet ghy u best daer toe/ soo sult ghy wel beletten
Dees voorgenomen reys. Silact. Me Vrou 'k sal 't daer op setten
'k Heb sulcx oock al bedocht. Flora. Door al dient haer ghseydt
Hoe dat hy haer braveert/ mits hy onweerdigh schept:
Hoe dat hy 't hier ontbloot van al dees schoon Juweelen
Om die in 't groot Alcayr d'Egypters uyt te deelen.
Vergeet oock niet den trots aen ons onlanghs gedaen:
Hoe dat hy'r vele heeft moordadigh doot doen slaen.
Van 't meeste tot de minst/ haer alles stelt voor ooghen/
Insonderheyt/ dat sy behooren niet te dooghen
Dat onsen Adeldom soo gruw'lick wort gheplaeght/
Mits d'een of d'and'ren guyt aen hem steets overdraeght
't Gunt van hem wordt ghseyt/ en dat hy die gaet loonen/
Door dees verklickery/ met menighte van Croonen.
Mijn Lief doet soo/ ick ga. Binnen. Silactar. De Goden u behoen;
'k Hoop Osman tot u straf mijn hooghste vlijt te doen.

Hier zijn de Princen t'saem.

Boustangi, Ianitzer, Dahout.

Weest seer ghegroet mijn Heeren.
Dahout. Op uwes Dienaers woort mijn Heer wy tot u keeren
Wat is mijn Heers ghelieft? Silact. Een saeck die my benout/
En een gheheymenis die niemant dient vertrout
Dan die volstandigh is/ moet ick u openbaren.
Boust. Soo't u mijn Heer belieft/ wilt ons de saeck verclaren.
Silactar. Ghy Princen 't gunt ick segh/ is niet uyt haet of nijt
Maer tot ons aller eer/ en tot des Lants proffijt.
Laes sien wy dag'lijckx niet/ hoe Osman wil regeren?
Hoe hy zijn onderdaens gaet wreet tyranniseren;
Hoe hy de Landen schat/ en alles inne slockt?
Hoe hy de arme liens haer zweet en bloet ontrockt.
Hy is het die ons plaecht/ hy/ die ons schand'lijck quellet
En niemant isser noch die zich daer teghen stellet/
Men laet hem al begaen. Dah. Niet waer Silactar Heer?
In zynen handen staet ons leven goet en eer:
Hy spottet met ons vrees/ hy bralt in zyne glory/
Hy hout ons onder 't jock/ dat schijnt hem een victory/
Den voet op onsen neck/ den duym op onse keel/
Men can niet laten/ doen/ 't sy luttel ofte veel
Soo 't hem niet aeng'naem is/ soo moetmen straf besuren/
By Mahometh ick zweer ten sal niet langher duren:
Men hoort met recht en re'en/ toont hy hem als Tyran/
't Ghemeene voor te staen/ op 't beste datmen can.
Silactar. Niet waer? een Prins en moet zich niet tyrannich draghen.
Boust. Laes! soo wanneer den Prince krijght een wel-behaghen
In eyghen sellefs doen/ het is dan goet of quaet:
Als hy die hem berispt/ daer over bitter haet.
Als hy op de Ghemeene welvaert niet wil achten:
Als hy sijn ooren stopt voor d' Ondersaten clachten:
Als hy montspeelders heeft/ en achter-raden hout:
Als hy de best van 't Lant oock alderminst betrout:
Als hy aenbrenghers g'looft/ en deelt die milde gaven:
Soo gaet hy t'eenemael na tyrannije draven.
Hy denckt dan gantslijck niet op 't spreeck-woort datmen leest/
Datt 't beter is, bemindt te worden, dan ghevreest.
Silactar. Wat dunckt u Princen/ sijn in Osman niet te speuren
Al dese fouten? Dah. Ja. Ianit. 't Kan somtijts wel ghebeuren
Dat hy zich wat verloopt in d'een of d'ander saeck/
Maer dese woorden schijnt dat schien uyt weder-wraeck.
Ons Keyser is een helt/ jongh/ trots/ van hooghen bloede
Verheven op den Throon/ manhaftigh van ghemoede
Gheneghen tot de straf van die weerspannich zijn/

Wanneer 't

Wanneer 't wat heſtigh ſchiet 't heeft dan tyrannigh ſchijn.
Hy is groot-dadigh/ mildt/ en tot ſijn volck gheneghen/
Of yemant onder u een haet op hem heeft kreghen
Door eenich miſ-verſtant/ dat moet niet ſijn ghedupt
Als of 't tyrannich waer/ hoe-wel 't wat vreeſlijck lupt
In d'ooren vande gheen/ die weynich van hem houwen.

Silactar. Janitzer Aga ſlecht/ wel Aga wat vertrouwen
Dat ghy van Oſman hebt/ wel Aga/ Aga maer
Al 't gheen Bouſtangi ſeyt/ en noch veel meer is waer.
Janitzer Aga ſlecht/ en worden niet verſtoten
Hier meeſt al d'Edel-lien ? by ſlechte 't goet ghenoten/
Dorf Ceſar metter daet niet doen al wat hy wil ?
En moeten ſelfs de grootſt' daer op niet zwijghen ſtil?
Janitzer Aga ſlecht/ zijn 't niet Tibery tyden/
Daer in de beſte vande ſnootſte moeten lyden/
Daer in d'aenbrengers meeſt beſitten 's Keyſers hert/
En elck een voor die daet als vroom beloonet wert :
Daer in het gheen men ſucht/ Ja nauwelickx mach dencken/
Terſtont wort aengebrocht/ en gaen in leughens krencken
Het oprecht vroom ghemoet ? en lupſtert niet de muur ?
En valt het oordeel niet den goe'n voor 't vanghen ſuur ?
Ons Keyſers vinnichept/ wraeck-gierichlijck ghedreven/
En wort die niet een glimp by zynen raet ghegheven ?
Wel hoe Janitzer ſlecht ? en merckt ghy dit niet aen ?
En weet ghy niet dat hy/ voor Bedevaert te gaen
Wil na groot Capro toe ? en ſteelt alſoo ons ſchatten.

Janitzer. Silactar 'k g'loof dat niet. Sil. Wilt eens dien brief aenvatten
En ſiet wat hy daer ſchrijft/ ick coom nu upten raet/
En heb u hier ontboon/ om ſoo t' voorcomen 't quaet.

Zy leſen den brief binnens monts.

Dahout. Iſt mog'lijck ? iſt oock waer ? iſt droom ? of iſſet waerheyt ?
En voel ick niet 't pampier ? iſt niet dat openbaer ſeyt
Dees Brief des Keyſers zin ? iſt niet zijn eyghen hant ?
Verſta ick niet dat hy niet blyvet hier te lant ?
En lees ick niet dat hy berooft heeft ons Threſoren ?
En dat hy tot ſijn Hoff groot Capro heeft vercoren ;
By Mahon 't ſal niet zijn : Soo Jupijn my verlaet/
Soo neem ick Pluto en zijn Hel-hont dan te baet.
Den drie hooft Cerber wreet/ Alect en Theſiphonen/
En upt den Helſchen poel/ de Spoken die daer woonen/
Bouſtangi wat ſeght ghy ? Bouſt. Ick zweer u inſghelijck/
Eer Oſman ons verlaet/ en kieſt een ander rijck
Tot zynes Keyſers Hoff/ eer ſegh ick ſal ick pooghen
Dat 't onderſt boven comt/ eer dat ick ſal ghedooghen/
Conſtantinopolen die Edel Stadt te ſien
Berooft van Keyſers eer/ voorwaer ten ſal niet ſchien.
De bulderende Plut' bezweer ick upter hellen/

Om

Om dien meyneedigert als herteloos te quellen.
't Sa/ 't sa/ ghy Griecken 't sa/ 't sa maeckt u op de been/
Elck past op zijn gheweer een yder isser een/
't Sa/ laet ons dien Tyran gaen vanghen ofte dooden.

Ianitzer. Mijn Heeren 'kstaet niet toe. Sil. Hoe bloet slacht ghy den bloodē
Gaet henen/ flocx van hier. *Hy dreyght hem. Ianitser binnen.*
Elck een zy nu een man/
En ruy het Vollick op soo dapper als hy can.
Ick zweer by Mahons hooft/ Ick zweer by Iovis handigh/
Die ons den donder sent/ en snellen blixem brandigh/
By Hel en Hemel t'saem/ by Zee/ Rivier en Vloet/
By hem die met ghekuars doet vlieten 't warme bloet
By Acherontis stroom/ by Stygis donck're poelen/
Ick sal met groot ghedruys het volck doen rasen woelen/
Com Princen/ doen wy t'saem alhier een vasten eedt
Dat niemant rusten sal/ of wreken eerst ons leedt.

Zy doen Eedt op 't Zweert.

Dahout. 'Ik zweer ick mijn best sal doen/ om Osman te benouwen.

Boust. Ick zweer u insghelijckx/ ghy mooght my wel vertrouwen.

Silactar. Ick van ghelijcken me/ 't sa maken wy gherucht/
Hou mannen op/ op/ op/ den Keyser ons ontvlucht.

Zy loopen met een furie, d'een deur in, en d'ander deur uyt.

Zy roepen met haer 3. of 4. teffens.

Dahout. Den Keyser ons ontvlucht/ laet by d' Iaours ons blyven/
De Christen honden/ die ons soecken te ontlyven.

Daer vergaderen veel stomme Persoonen met Capi Aga.

Boust. Den Keyser ons ontvlucht/ gedogē wy dat: (*sy roepen algelijck*) neē.

Silactar. Wy comen haest tot ons voornemen soo ick meen/
Com laet ons het Serrail off Hoff met macht belegghen.

Janitzer Aga comt wandelen, diese dapper slaen, Ianitzer loopt binnen. Den Keyset senter een uyt.

Ick com uyt 's Keysers last. Dah. Wat wil dees bloet hier seggē?

Zy slaen hem doot, rucken en plucken hem, elck treckt wat van zijn lijf.

Den Keyser vertoont hem boven op 't Serrail, ofte in een Cabinet op de Muur voor de tralien.

Osman. Wat is van dit gheroep/ gheraes/ ghemuytineer?
Doet ghy dit u Soudaen? wat wacht ghy van hem weer?

Silactar. De reden/ waerom al dit Volck dus is verbolghen
En dese Krijchslien meest/ is mits ghy wilt vervolghen
V sot inbeeldinghs lust/ dat ghy vervoert den Schat/
Verlaten wilt dees plaets/ seght waerom doet ghy dat?
Wat heeft u doch beweecht? wilt ghy in Pelgrimagie
Na Mecha? waer toe dan dees rijckdom? tot bravagie?

Vijf hondert duyst Zeequijns/ een millioen drie/ vier/
Wast niet ghenoech tot reys? tot miltheyt en playsier.
Ghy nemet wech dien schat/ niet u/ maer onsen eyghen
Van langhen tijt vergaert/ voor d'Christ'nen honden dreyghen/
Neemt ghy die wech/ waer met dan worden wy voldaen
Voor dienst die wy u doen? Zijt ghy belust te gaen
Gaet door/ laet ons den schat/ wy sullen veerdich maken
Een and'ren Keyser/ seght/ wat ist? wat zijn de saken?
Wat drijft u doch van hier? zijt g'hier niet wel by ons?

Osman. Gaet door boos-wichten gaet/ maeckt gheen oproers ghebons
Niet weerdich zijt ghy mijns/ of dat ick u sou achten/
Mits ghy tot mynen dienst noyt trouwelijck en trachten.
Als ick u bruycken wou/ tot schuttingh van mijn Rijck/
Wast altijt met ghegrijn/ en noyt ghehoorsaems blijck.
Als ick 't voorleden jaer noch voerde crijch met Polen
Wat heb ick moeyt ghehad/ hoe hielt ghy u verholen/
Ick troch u teghen danck. Ick wilde eenmael sien/
Off my ooch trouwen dienst als noot waer/ sou gheschien.
Van dien die'ck sta'ich betael/ dies ick selfs monst'ringh dede/
Om daer te loonen haer/ doe bleeck u trouwichede.
In plaets van veertigh duyst/ ick maer acht duysent vont/
'k Belaste datmen eens Galeyen veertigh sont
Op 't wit en zwarte meer/ daer waren nau Soldaten/
Ick most mijn Keysers cleet en Majesteyt verlaten/
En liep in slecht habijt/ Taveerne in en uyt/
En brocht u met ghewelt/ soo in Galey en schuyt.
Maer d'eerste plaetse daer ghy quaemt aen landt te legghen/
Daer liep de helft wel wech/ wat sal ick hier van segghen?
Wat dunckt u/ wiert ick wel ghedient ghelijckt behoort?
Soo doende comtmen haest het Christenrijck aenboort.
Ick sach 't ick merckent aen/ ick wist dat niet en sliepen/
Den Pool en Persiaen/ ick wist hoe veel hier riepen
Oproerigh teghens my/ dies dacht ick op dat pas
Dat'ck hier niet seker noch niet wel ghedient en was.
'k Had noch versekeringh door vele Propheten/
Die 't gunt toecomend' is/ tot een minuyt schier weten.
Constantinopolen datt't sou verloren gaen/
Maer dat ick door ghewelt daer weer sou comen aen.
Dit alles overleyt/ besloot ick met mijn schatten
In seeck'rer plaets te gaen/ om soo 't verlies t'hervatten.
Welck is die plaetse nu? Groot Cayro/ door dit blijck
Soo oordeelt selver nu/ of 'k niet heb groot ghelijck?
Waer toe dit woelen dan/ wel waer toe dees rumoeren?
Al even-eens of ghy met my wout oorloch voeren.
Doch mits ick sie dat ghy soo grooten moeyte maeckt
Soo loof ick en ick sweer/ mijn reys sal syn ghestaeckt.
En op dat ghy daer van moocht vry versekert wesen/

D Siet

Siet daer mijn eyghen hant/ wilt dat eens over leſen.

Hy werpt eenen Brief af. Silactar leeſt.

GHy Heeren weeſt gheſtilt/ 'k belooff by eer en trouwe/
Dat ick altijt mijn Hoff t'Conſtantinop'len houwe/
Laet my mijn ſchatten doch. Dah. Wat is met dit gheſchryf?
Mijn Heer gheeft my het eens: Hy ſcheurt den Brief.
Soo: 'k zweer dat ick hier blijf
Tot dat ons Ottoman ſal leveren die Hoofden
Vande Verraders/ die ons ſta'ich ons eere roofden.

Oſman. De hoofden? hoe/ van wie? Dah. Van uwen groot Vezier
Of Conneſtab'le ras/ ſent ons dien ſchellem hier.
En van u Koja/ of u lieven Meeſter mede.

Bouſt. Hoe Dahout/ met die twee en ben ick niet te vrede/
Voort Oſman/ ſent oock 't hooft van Aga Queiſſilaer.
En van Caſtarda/ des Stadts grooten Secretaer.
En van meer and're noch/ dan ſalm' u openbaren
Wat ons begeerte is/ en onſen wil verclaren.

Silactar. Voort leverts' ons terſtont. Oſm. Maer Heer sy zijn hier niet.

Silactar. Wy willen dat ons wil van ſtonden aen gheſchiet.

Oſman. Mijn Heer s'en zijn hier niet/ 'k en can u die niet ſenden.

Silactar. Daer over ſal u noch den vloeck en evel ſchenden/
Voort/ voort/ beſtormt 't Serrail.

Sy beclimmen het Serrail, met bloote gheweeren inde hant, met groot rumoer, openende de deuren.

Oſman comt ſelfs aende deur, haer leverende Queiſſilar, ende noch een of twee andere Perſoonen, Hy leyt zijn handen t'ſamen.

Oſman. Mijn Heeren weeſt gheſtilt/
Daer zijn de ghene die ghy immers hebben wilt. Oſm. binnen.

Zy ſlaen Queiſſilar doot. Ende loopen naer de ghevanckeniſſe van Muſtapha.

Dahout. Laet ons 't ghevanckenis gaen van Muſtapha ſoecken.

Bouſt. Hier iſt/ ick ſou voorwaer mijn knechten wel vervloecken
Dat ick gheen ſleutels vind/ com breken wy 't ſlechts op.

Silactar. Hoe krygen wy hem uyt? hoe dul is my den cop/
Loop ras en haelt een koord'/ wy moeten hem doen kroonen/
En Oſman zijnen trots nu eens ten rechten loonen.

Daer wert een langhe koord' ghebracht, die werpenſe Muſtapha toe.

Silactar. Muſtapha/ Heer comt hier/ Muſtapha Heer comt voord'
Muſtapha/ hout u vaſt/ comt hout u aen dees koord'.

Zy trecken hem uyt. Hy boven zijnde kan 't licht niet verdraghen.

Muſtap. Ha glinſt'rich gulden ſtrael/ hoe ſcheem'ren my mijn ooghen/
My dunckt ick 't held're licht der Sonnen niet can dooghen:
Waer ben ick? wat is hier? waer toe al dit gheraes?

Al weer een nieu ghespoock? Ay my! hoe'ck daer verbaes:
In mijn ghevanghenis gaen altijt spoken dwalen/
Altijts ick hoor 't ghemor/ het veselen/ het malen/
't Gheprentel/ murmureer/ de stemmen en 't gheschrey/
De visevasery van al der drochgen rey.
Sta'ich of ick ga/ of sta/ of sit/ of legghe neder/
Het een is naulicx wech/ of 't ander comt al weder/
Tis enckel toovery of belzebubs ghespuys
Bevreesthept inden mensch is 't alderswaerste cruys:
Wat zijn dit gheesten weer? of zijnt gheweerde menschen?

Silactar. Mijn Heer comt tot u selfs/ wy zijn 't die stadich wenschen
Na u gheluck en heyl. Must. Moort/moort/men soeckt mijn doot:
't Ghesicht verduystert was/'t was paers/blaeu/ groen en root/
Nu sie ick al dit volck/ sie wat sijn hier Soldaten/
Ay mannen! wilt my doch mijn leven noch wat laten/
Wat heb ick u misdaen?

Hy valt op sijn knien.

Dahout. Neen Heer ten is soo niet/
Hier 's niemant die begeert dat u yet leet gheschiet.

Mustap. Och Heer! nu ben ick doot/ och Heer! nu moet ick sterven/
Ghenaed'/ ick bid ghenaed'/ sal 'ck gheen ghenaed' verwerven?

Zy presenteren hem eenen dranck van Honich, Water en Zuijcker.

Mustap. Siet hier dit is 't vergift/ ay my! wat wilt ghy doen?
Hoe dick hoe drabbich ist/mocht ick 't niet wel vermoen?
Zijt ghy noch niet te vreen dat ghy my wout vergheven/
Doen Osman als een Prins in 't beste van sijn leven
Ten strijt na Polen trock? Ach! wilt ghy nu noch eens?
Helaes! ghy hebt daer toe te weynich recht en reens.
Ist niet ghenoch dat ghy de Croon my hebt benomen?
Soo langh ghevanghen stelt/ en moet ghy nu noch comen
Berooven 't leven van een armen mensch? o Goon!

Bouft. Neen/ 't is om t' sterven niet/ maer t' stellen op den Throon
Ja om u Keyser nu/ in Osmans plaets te kiesen.

Mustap. Ay my! ghenade/ laet my 't leven niet verliesen:
Ick sta vrywillich af van Scepter/ Rijck en Croon/
Ay vrinden! spot ghy noch? en soeckt ghy my te doon?
Het leven is soo soet/ dat ick de hoochste staten
Des wer'lts als 't Keyserrijck/ seer geerne wil verlaten
Om dat te houden/ ach! gaet wech met desen dranck/
'k Sal die niet drincken of 't waer teghen mijnen danck.
Maer gheeft my eenen dronck claer water dat sal maken/
Dat ick een weynigh we'er sal tot mijn selven raken.
Mijn herss'nen zijn ontroert/ mijn sinnen zijn ontstelt/
De mymerende vrees/ die heeft my sta'ich ghequelt.
'k En heb in langhen tijt niet van my selfs gheweten/
En mits ick in drie daech gants niet en heb ghegheten/
Soo ben ick zwack en flau/ langht my wat water/ ach!

Laet my eens drincken doch / soo vele als ick mach /
Op dat ick wederom mach tot my selven comen /
En dat de flaute soo van my wert wech ghenomen.

Hy drinckt een teuch water.

Soo dat verlicht mijn hert / soo / dat is my ghesont.
O Goon ! hoe goet is dit / dat'ck dit gheselschap vont.
Daer sinckt het van mijn borst / dat sal my wat verlichten /
Nu coom ick tot my selfs / nu wijcken de ghesichten
Want schemerent ghezwerm / wel / of ick die niet can ?
Vrint seght / wie zyt ghy doch ?

Dahout. U eyghen Susters Man.
Tis Dahout Bassa / Heer / die ghy hier siet voor ooghen.

Silactar. Voort vrinden / 't is ons tijt / wy niet vertoeven moghen
Tsa vat mijn Heer Mustaeph' / en draeght hem op den hals /
Wy sullen gaen romtom / en maken veel gheschals
Met roepen / dat hy is als Keyser nu vercoren /
Soo gheeft dan Osman voort den moet gheheel verloren.

Zy vatten hem op de schouderen, ende gaen daer mede binnen ende buyten, altsamen roepende.

Sultan Mustapha Coningh / Sultan Mustapha Keyser.

Van binnen wert met groot gheschal gheroepen.

Amen / Amen / Amen / langh moet zijn leven duren.

Zy setten hem eyndelijck neder.

Mustaph. Den gheest die my tot noch ghenoechsaem was ontvloghen
Is weder nu her-stelt / is weder nu ghetoghen
In dese Lichaems cas / is weder nu gheplant /
Nu coom ick weder tot mijn reden en verstant.
Mijn vrinden ick bedanck / 'k bedanck u altesamen /
Die my ghevanghen man / soo trou ten dienste quamen :
En hebt my weer verlost / ghestelt dus los en vry /
En weer ghemaeckt dat ick soo grooten Keyser zy.
En weer ghemaeckt dat ick soo grooten Keyser zy.
Nu soeck ick eene deed' / dewijl ick voormaels loofde /
Soo uyt 't ghevanckenis dat my mijn vreuchde roofde
Ick eenemael wiert verlost / dat ick van stonden aen /
Al die ghevanghen lien / oock los sou laten gaen.
t'Constantinopolen / en tot Galaten mede /
Soo 't u ghelieste waer / 'k wou datmen dat nu dede :
Ghy sult my weer bereet sta'igh t'uwen dienste sien.

Silactar. Al wat mijn Heer begeert / dat sal terstont gheschien. Binnen.

HET

HET DERDE DEEL.

Van binnen slaet de Trom.

Capi Aga met een blat Pampiers inde handt, staende boven het Tooneel. Al de Personagien oock Burghers ende Ionghers comen op 't Tooneel.

Hy roept eerst.

Sultan Mustapha/ Keyser van Turckijen.

Hy leest.

DEn Keyser Ottoman is van het Rijck verstoten/
Door dien de Tyranny zijn Princen heeft verdroten:
Hy is hooveerdigh/ wreet/ een bloet-hont/ een Tyran/
Veel argher alsmen wel met woorden spreken can.
Een gierigaert/ een dieff/ die onse schatten steelet/
Een valschaert/ die ons goet aen d'alderbooste deelet.
Oock een Jaour een hont/ een boosen hont een Christ/
Die door zijn tyranny ons maeckt inwendigh twist.
Op dat daer door te bet een middel wert ghevonden/
Te leveren het Rijck der Turcken aende honden
De honden Christenen / daer me hy sich vereent/
En soeckt een moordenaer te zijn van dees Ghemeent.
Dies is hy afghestelt/ Mustapha nu vercoren/
Osman die heeft het Rijck door tyranny verloren.

Hy roept weder.

Sultan Mustapha/ Keyser van Turckijen.

Osman seer bedroeft, met zijn Moeder Thiossem.

Osman. Wat heb ick daer gehoort mijn moeder? Thi. Kint. Osm. Helaes!
Thioss. Hoe is het volck ontstelt/ mijn Soon hoor wat gheraes?
Osman. Verstoten van het Rijck? Thioss. En voor een dief gheropen?
Osman. En voor een wreet tyran/ Ach Moeder lieff wat nopen.
Thioss. En voor een valschaert me? Osm. En voor een hont/ o Soon!
Thioss. Voor een verrader oock? Osm. O Moeder siet u Soon/
Van 't alderhooghst tot 't laechst soo schielick is ghevallen.
Thioss. Mijn Soon 't bedroeft my noch het aldermeest van allen
Datm' u een Christen hont/ en een verrader heet.
Osman. 'k Verklaer by Mahometh/ die 't alles siet en weet/
Dat 't onwaerachtigh is/ van dien die my verlaten
Is dat verziert/ om my te meerder te doen haten.
Thioss. Ha Soon is nu/ is nu niet mijn voorseggingh waer?
Osman. Ach ja/ hoe sy'ck benout: hoe droevigh en hoe naer.

Thioss. Mijn alderliefste Kint/ 'k heb dickwils u ghebeden
Uyt Moederlijcke Liefd/ met claeghelijcke reden:
Mijn Soon doch daghelicx met yver 't spreeck-woort leest
,, Dat beter is, bemint te worden, dan ghevreest.
,, Ick seyd u dat de Deucht meer blinckt dan Phebi stralen/
,, Wiens glants selfs in 't ghesicht gaet vande blinde dalen
,, Soo doet de Sonne niet/ de Deucht is 't hooghste goet/
,, Der vrinden deucht een Prins oock meest bewaren moet:
,, En zyner Burg'ren gunst/ en zijn voorsichtigh leven/
,, Der Onderdanen haet de Princen meest doet sneven.
Hoe Dionysius den ouden heeft ghedwaelt/
Heeft ons gheleerdelick Plutarchus wel verhaelt.
Hy seyde tot zijn Soon/ dat vrees/ ghewelt/ trawanten
Met Barbarische macht/ omringht aen allen canten/
Voor Princ' en Coninghen was d'altersterckste wacht.
Als Plato hem soo sach/ heeft hy daerom ghelacht.
En sey hem spots-ghewijs/ wat is u doch ervaren?
Wat quaet hebt ghy ghedaen/ dat dees u soo bewaren?
Veel beter waert (meend' hy) dat yeder onderdaen
U liefghetallich waer/ en dat ghy vry mocht gaen.
Dat is het hoochste goet/ daer op men roem mach draghen:
Derhalven my veel meer het ghene gaet behaghen/
Dat op den Rijckx-dach is tot Worms voortijts gheschiet
Die Keyser Maximiliaen alsdoen daer houden liet.
Elck Vorst die prees zijn Landt/ Fredricus Vorst van Sassen
Zijn mynen van Metael. Den Paltz-graef zijn ghewassen
Van Granen en van Wijn. Den Beyer-vorst zijn Ste'en.
Ghelijck als d'and're oock na haer vermoghen de'en.
Maer Hertoch Eberhard' van Wirtenberch doorluchtigh/
Die sat al stil en sweegh/ liet d'ander al luytruchtigh.
Den Vorst van Saxen vraecht? wel Eberhard hoe nu?
Een yeder prijst sijn Lant/ wy hooren niet van u.
Ick seyd hy/ ben de minst/ en heb gheen van die saken/
Maer een dingh moet ick u mijn Heeren cont-baer maken/
Dat's dat'ck gherustelijck mach slapen inden schoot
Van al mijn Onderdaens/ onder den Hemel bloot
Soo dickwils alst my lust/ een yeder heeft ghesweghen
En hy heeft al den roem en loff alleen vercreghen.
O Soon! der Burg'ren gunst is d'alderbeste stut/
Maer tyranny en doet noch d'een noch d'ander nut.
Ghy waert te straf en wreet/ ghy wout u wel doen vresen
Maer ghy en trachten niet om wel bemint te wesen.
Osman. Ach my! wat sal ick doen? een yeder my verlaet/
De gantsche werelt vliet/ een yder van my gaet.
't Schijnt niemant my besoeckt/ my niemant dorf beclaghen/
Of is terstont in vrees te worden doot gheslaghen.
Ick die noch gist'ren was/ ghelijck een eertschen Godt/

Wort

Vorst van mijn eyghen volck/ ja slaven nu bespot.
Ick was den schrick van al de Coninghen der werelt/
Mijn slaven zijn nu meer. Thioff. Mijn Soon siet hoe bepeerelt
Mijn wanghen zijn van 't vocht. Binnen wert seer gheroepen.
Hoor wat is dat ghetier?

Osman. Waer loop ick Moeder noch? 'k en blijff niet langher hier.
Thioff. Waer soon waer sult ghy gaē? Osm. Waer heen? kē cant niet wetē
Janitzer Aga heeft mijn vrintschap niet vergheten/
't Is best ick by hem ga/ en blijf in zijn Palleys
'k Sal my gaen maken toe en tyen op de reys/
Met een wit Harnas sal ick my onkenbaer maken/
Om soo versekerder in zijn Palleys te raken.
Adieu mijn moeder. Thi. Kint. Osm. Ik ga. Thi. Mijn soon eē kus.
Osman. Een kus/ en noch een kus. Thi. Hoe beeft mijn herte dus?
Osman. Adieu voor 't lest adieu. Thi. O Soon 'k vrees 't lest sal wesen.
Ken sal u niet meer sien. Osm. Nu moeder wilt niet vresen/
'k Sal my gaen maken ree/ 't is tijt/ mijn moeder 'k ga. Binnen.
Thioff. Ha ooghen! siet u Kint noch eens voor 't leste na.
Ay my! ick vrees zijn doot/ en hope noch zijn leven/
't Is best dat ick my tot ghebeden ga begheven. Binnen.

Celia.

Wie isser die de Min de Lieffde can beteugh'len?
Sy maeckt den traghen ras/ sy gheeft in 't reysen vleugh'len/
Sy maeckt den plompen vroet/ ghelijckt aen Symon bleeck/
Sy maeckt den zwacken sterck/ sy maeckt den stuerssen weeck/
Silactar ha om u/ om u heb ick ghetreden
Soo men'ghen harden trat/ 'k had anders ghene reden
Het soete Nederlant t'verlaten t'eenemael/
Om u/ om uwe Lieffd'/ ick hier dus verre dwael.
Ist niet een groot bestaen/ door woeste bracke baren
Te zeylen? Voor een Vrou/ soo verr' van huys te varen.
En nu ick in het groot Constantinop'len ben/
En hier te recht den staet van mijn Silactar ken
Soo vind ick dat helaes; hy Flora heeft vercoren/
En aen haer is verlooft/ nu is mijn reys verloren.
Maer even wel/ dewijl ick sta'ich hem heb bemint/
Soo moet ick sien dat ick een crachtich middel vint:
Om zyne Lieffd en gonst van Flora af te trecken/
En die op nieus tot my/ tot Celia te wecken.
De reden zijn t'vergeefs: de kruyden hebben macht
Maer zijn in dese saeck te swack en slap van cracht.
Dies ick mijn toevlucht neem tot myne tooverijen:
En sal Silactars hert met spokery bestrijen.
Want met een woort twee/ drie/ ick gheesten wecken can
Die Flora zijn ghelijck: verselt met eenen Man

In boelschap: Daer ick me Silactar doe ghelooven/
Dat Flora laet haer eer van eenen and'ren rooven.

Silactar.

Hier comt hy wel te pas/ Silactar Heer hoe ist?
Siet hier u trouste Lieff. Silact. Hoe Celia? ghy mist.
Celi. Waer in mijn Heer? Sil. Daer in; dat ghy mijn lief gaet nomen
Want daer toe sult ghy nu noch nimmermeer niet comen
Soo ick u cortelingh noch meermael heb ghesept.
Seli. Verwint mijn Lieffde Lief/ dan in u hardighept?
Silactar. 'k Segh neen; Nadien ick vast aen Flora ben verbonden.
Celi. Meer trouhept g'hebt aen my als aen u Flora vonden.
Silactar. Meer trouhept/ hoe waerom? 'k en wacht van u gheen trou.
Celi. Ick acht my in mijn hert voor u ghetroude Vrou.
Silacter. Mijn Vrou? wel dats wat nieus; 'k had noyt na u ghedachten.
Celi. Te minder ick ghenoot voor al mijn langh verwachten.
Silacter. Wat trouwichept ist dan die ghy aen my betoont?
Celi. Dats trouhept/ datmen Lieft dien/ die de Liefd niet loont.
Silactar. 't Is meer een sotterny; want 't is vergheefsche quellingh.
Celi. Salt dan niet sijn? Sil. 'k seg neẽ. Cel. Mijn Heer te meer ontstelling
Ick voel helaes int hert! dat ghy sulck een bemint
Die gants oneerlick is. Silact. Nu wort ick schier ontsint.
Oneerlick? Cel. Ja. Sil. Segt wie. Cel. Ô Flora. Sil. Tis gelogen.
Celi. Die Hoer heeft u met haer schijn-eerlijckhept bedroghen.
Silactar. Wat seght ghy Celia? Cel. Dats' u bedroghen heeft.
Silactar. Swijcht Celia ghy zijt niet weerdich dat ghy leeft.
Celi. Ô Flora die boeleert. Sil. Met wie? Cel. Met eenen Pagie.
Silactar. Met eenen Pagie? hoe? 't beneemt my mijn couragie.
Celi. En evenwel ist waer. Silact. Ick segh 'k gheloof het niet.
Celi. 'k Weet dat ghy 't niet ghelooft/ voor dat ghy 't selver siet.
Silactar. Dats waer. Cel. Ghy sullet siẽ. Sil. Wanneer? Cel. Min dan eẽ ure.
Silactar. Ha Flora is dat waer? soo sult ghy 't noch besure. t'samen bin.

Osman verandert, met een wit Harnasch aen.

Ianitzer aende deur.

Osman. Hier ben ick by 't Palleys van Aga. (*hy klopt.*) Ian. Wie is daer?
Osman. Doet op/ hier isser een oft Osman selver waer.
Ianitzer. Hoe Osman Keyser Heer/ comt ghy alleen dus dwalen
In onbekent ghestalt? Osm. 'k en hoeft u niet t'verhalen/
Janitzer Aga vrint/ de vrees deed my bestaen/
Dat ick om sekerhept in u Paleys wou gaen.
Ianitzer. Ghy zijt my wilcom Heer/ hier 's Vssin Bassa mede
Met and're Princen noch/ 'k versoeck op u een bede/
Dat 's dat ghy Vssin maeckt tot uwen groot Vezier:
Tis d'and're aenghenaem/ al die haer vinden hier.

'k Begeert.

Osman. 'k Begeert. *Binnen wert groot gherucht ghemaeckt.*
Voor wat gherucht. Ianit. 't Komt herwaert Heer gaet binnen.
Osman. Ach Aga! siet of ghy haer vrintschap cont ghewinnen
Met veel belosten groot: spreeckt Ossin Bassa Heer/
En laet die met u gaen/ soo achtens' u te meer. t'samen binnen.

Zy bestormen 't huys van Ianitzer Aga, brenghen met een furie leeren aen, ende beclimmen dat. Van binnen wert eenen hoorn gheblasen, en een witte vrede-vaen uytghesteken.

Janitzer Aga comt uyt.

Mijn vrinden 'k bid hout op/ hout op/ 't wort u ghebeden/
Ick bid maeckt gheen gheraes; verstaet doch eerst mijn reden.
Ick bid en weder bid dat gh' u een weynich stilt/
Dat ghy mijn woorden doch met rust aenhooren wilt.
Heeft Osman u misdaen/ hy wil seer geerne boeten.
Een Prins sich stelt gheknielt voor d' Onderdanen voeten:
En wort ghy niet beweecht? toont noch een weynich eer.
't Is immers uwen Vorst/ u Keyser/ en u Heer.
V wettelicken Prins/ die ghy moet eer bewysen
En goe ghehoorsaemheyt/ of een'ghe twisten rysen
Door haet of misverstant/ soo zijt ghy niet ontlast
Van u ghedanen eet/ want die gaet immer vast.
Dahout. 't Is waer Janitzer/ maer een hooft moet oock bedencken/
Op dat hy wel regeert/ om niet sijn staet te krencken.
„ Drie saken/ als voor eerst/ dat menschen hy regeert.
„ Dat hy oock soo regeert ghelijck de Wet begeert.
„ Ten derden/ dat hy niet altijts en sal regeeren.
Soo doende sou hy 't boos en quaet-doen van hem weeren:
Maer Osman gheen van al/ in 't minste heeft ghedaen.
Boust. Janitzer/ 's Keysers Ampt moet hier in meest bestaen/
Dat hy een yeder mensch sachtsinnichlick moet hooren.
Tweedracht en twisten stilt/ en haet en nijt doet smoren.
Gheen Mensch veronghelijckt met woorden of met daet.
De Deuchde wel beloont/ en straffe doet van 't quaet.
Hy dan een Vader van het Vaderlant mach heten.
Maer ghy Janitzer moet dit daer beneffens weten/
Wat saken dat het zijn die d' Vorsten maken boos/
Die d' alderbeste doch behoorden t' sijn altoos.
„ d' Alsulcke seven zijn. Te dapper onghebonden.
„ Haer goed'ren overvloet. Haer Vrinden boos bevonden.
„ Trawanten schelms van aert. Haer Kamerlinghs besmet
„ Met groote giericheyt. Het seste hier op let/
„ Haer Hovelinghen sot/ of boos in woort en wercken/
„ Maer 't meeste dat sy niet gaen op 's Lants saken mercken.
„ Zijn daer onwetend' af/ 't heeft Osman oock verleyt:
Dies Diocletiaen den Keyser treflick seyt/

E „ Dat

,, Dat gheen dinck zwaerder is dan wel een Lant te stieren/
Somwylen vier of vijf/ heel boos vol qua manieren
Slaen raet/ hoe datmen best bedriecht den Keyser vroom:
Sy segghen watmen doen en laten moet/ gheen schroom
Door yemant hebben zy. Den Keyser hoort haer spreken/
Van als en is hem selfs de waerheyt niet ghebleken.
Hy leeft na haren raet/ dies hy tot Rechters maeckt
Die niet bequaem en zijn/ maer weerdich zijn ghewraeckt:
En uyt Regeeringh set/ die hy behoort te houwen/
Het welck in tijt en wijl hem dapper gaet berouwen.
Soo ist met Osman oock. Dah. Voort seght den boos wicht aen/
Dat hy nu dese reys ons hant niet sal ontgaen/
En packt u flocx van hier/ of 'k sal u moris leeren.

't Volck maeckt gherucht. Ianitzer leyt de handen t'samen.

Ianitz. 'k Bid stilt u/ ghy sout ons hier lichtelijck over-heeren.
Hoort noch een woort/ drie/ vier/ den Keyser sent ons hier:
Dat ghy 't guut ghy begeert/ sout segghen met manier.
Hy sal goet-willich zijn om u te laten volghen
Al wat g'op hem versoeckt/ 'k bid weest dus niet verbolghen/
Elck t'sestigh gouw' Zecquijns ghy tot vereeringh crijcht/
Indien ghy wel te vreen/ van dees oproeringh swijcht.
Twee hondert gulden ist/ u solt hy sal verhooghen
Twee Asp'ren ellick 's daechs/ sout ghy meer wenschen moghen
Dies bid ick weest gestilt. Boust. Hoe spreeckt ghy meerder? seght:
Wat meent ghy dat met gelt ter neder wort gheleght
Ons rechte gramschap. Neen/ ick zweer ghy sult nu voelen
Waer mede dat ons toorn alleenlijck is te koelen.

Zy slaen Ianitzer doot.

Boust. Voort/ stormen wy terstont/ en kryghen den Soudaen.
Dahout. Ick bid Boustangi laet ons eerstlick ons beraen
Met Heer Silactar. Boust. Wel/ wy sullen dan vertoeven
En na een halve uur/ aen 't Hof ons crachtē proeven. altsamen bin.

Celia met een Boeck, Keers, Bel, ende wit Roeyken.

Silactar mits u hert is harder als de steenen/
En dat het niet vermurwt door 't water van mijn weenen
Daer nochtans 's waters drop/ den harden steen versacht
Dat oock u herte niet beweecht door myne clacht.
Soo soeck ick eenen wech vergramt vol Jalousyen:
Om dy te temmen noch met spoock en tooveryen.
Een Keers van Robbevet/ een Schrift van Mollen-bloet/
Daer yder Tooveres haer consten sta'ich me doet.
Mijn hayr besprenght met 't vocht van Stygis zwarte stromen/
Een Bel van droef gheclanck die gheesten op doet comen/
Strax uyt de donck're hel/ die heb ick alles hier.
Nu kniel ick in het Oost/ na Tooverijs manier/
En clincke driemael stijf/ en morrel in my selven/

Daer

Daer me ick 't alles weck/ diep in des hels ghewelven.

Zy knielt in 't Oosten, en schelt driemael.

Mamone Zuriel/ Lybico Draguimel/
'k Bezweer u/ sent terstont Picon/ of Phasarel.
Voort/ voort/ ick segh comt voort.

Van binnen hoortmen mommelingh. Daer verschijnt eenen in Duyvels ghedaente.

Phasa. Beeft/ wijckt/ en scheurt/ 't moet bersten
Al wat op d'eerde is/ als Phasarel maer knersten:
Soo ick mijn macht ghebruyck/ soo ruck ick 't al van een/
'k Versmijt een heele Stadt al waert maer eenen steen.

Celi. Stil Phasarel/ stil/ stil/ ghy zijt alhier verschenen
Tot mynen dienst / daerom soo gaet nu dad'lick henen:
En doet my een vertoon/ dat Flora inder daet/
Haer van een Man soo't schijnt oneerlick cussen laet.
Bestelt my dat terstont. Phaf. 't Sal Celia geschieden. Phaf. binnen.

Celi. Nu sal Silactar niet mijn toover-const ontvlieden.
'k Beguychel hem 't ghesicht/ dat hy voorwaer ghelooft/
Dat Floras eere/ van een ander wert gherooft. Cel. binnen.

Silact. *uyt* Mijn Flora die boeleert ; hoe can ick dat ghelooven
Sou sy mijn waerde Lief my mijn gheluck ontrooven?
Mijn Flora is ontrou! ja Celia ghy liecht/
En door u Jalousy my valschelick bedriecht.
Mijn Flora mijn verlaet ; eer dat dat waer can wesen/
Veel eer sal aende Locht dees Eerde zijn gheresen
Het welck onmog'lick is. Onmog'lick dat mijn Vrou
Een ander Boel verkiest: vervalscht en breeckt haer trou.
Onmog'lick dat sy sou een ander Lief beminnen.
Onmog'lick dat van my sy trecken sou haer sinnen
Maer hoe Silactar ach! niet lichter men oock vint
Dan Vrouwen sinlickheyt/ s' is lichter als de wint.
Veel lichter dan een pluym. Want al haer smeecken vleyen/
Haer Lief-lock-woorden soet/ die 't Mannen hert verleyen.
Haer suchten/ tranen/ haer beloften/ eeden zwaer
Onbreeck'lick inden schijn/ vervlieghen allegaer
G'lijck roock en lichten damp : als door haer geyle ooghen
Een ander Liefd' is in haer wanckel hert ghetooghen.
Maer Flora is te trou/ 'k gheloof het gantslick niet/
Ten sy dit mijn ghesicht het claerlick selver siet.

Celia *uyt.* Wie daer? 't is Celia. Cel. Mijn Heer nu sult g'aenschouwen/
Hoe dat u Flora Lief is 't puyck van d'eerbaer Vrouwen
'k Meen vande Hoeren/ Heer : maer 'k bid u zedich draecht/
Op dat u toornicheyt ghy namaels niet beclaecht.
Blijft staen verroert u niet/ wilt niet een woortgen spreken/
Ghy sult u gramschap Heer/ hier namaels noch wel wreken.
'k Wil dat ghy 't mijn belooft / eer ick 't u late sien.

Silactar. Al 't ghene ghy begheert sal naer u wil gheschien.

Sy treckt de Gardijn open, Flora leyt met een Mans-persoon. Silactar en Celia blyven stom staen, Sy doet de Gardynen toe.

Celi. Wat seght ghy nu mijn Heer? Sil. Ha Celia 't is waerheyt
Wel Flora / Flora ha / wel Flora / ach! wat swaerheyt
Is dit voor my te sien. Ach Flora! wat ellent
Hanght ons noch over 't hooft: daer van ghy d'oorsaeck bent.
beyde binnen.

Flora *uyt.* G'lijck 't blosend Morghen-root
Verschijnt uyt Thitons schoot/
Verheughend Vee en Menschen/
Die stadich daer na wenschen.
Soo doet Silactar my/
Mijn Morghen-root is hy:
Mijn Sonne/ en mijn Leven
Die 't Leven my moet gheven.
Gheen dingh my meer verheucht/
Niet dat mijn hert gheeft vreucht
Dan mijn Silactars woorden/
Wiens terch-lust my becoorden.
Mijn Oogh dat siet op hem/
Mijn Oor hoort nae zijn stem/
Mijn Mont tot Lieffdens teken
Sta'ick van zijn Lieffd moet spreken.
Mijn Lipkens lust niet blust/
Van hem te zijn ghekust:
Mijn Hayr kan niet vervelen
Sijn hand'len en sijn strelen.
Mijn supverlijcke Borst/
Ach! dat naer wensch sy dorst
Hoe souf' haer lusten koelen/
Met syne Hant te voelen.
't Gunt daer hy voorts omblept
Sou hem niet sijn ontseyt:
Indien niet 't schaem-root teken
't Welck doet een blos uytbreken:
Op myne bleecke Wangh
My hieldet in bedwangh.
Mijn kuyen Liefd oock tuyghen/
Met haer eerbiedigh buyghen.
Mijn voeten spoen ter vaert/
Sich na Silactar waert:
Mijn Ziel/ mijn Hert/ en Sinnen/
Al t' saem Silactar minnen.
O wonderlicke Lieffd'/ bewegingh boven al.
Wie isser die u kracht bequaem verhalen sal?
Wie can verhalen doch u duchten/ dencken/ hopen?
V suchten vleyen me/ u kermen en u nopen?

Is 't

't Is al in u bedeckt/ al wat ghy slechts begeert/
Met yver zich terstont den Minnaer daer toe keert.
Sta'ich denckt hy om zijn Lieff/ in al zijn doen en laten/
In sitten/ gaen/ of staen/ in swyghen/ of in praten.
In somma al in al/ want alles wat ick doe/
Dat eyghen ick gheheel mijn Lieff Silactar toe.

Als blosichcomt Auroor'
Aen 't Blauwe-rond hervoor
En Phébi gulde stralen
Ons wecken altemalen.

En treed ick van mijn Coets/
Soo maeckt de Lieffd my broets/
Soo ga ick over-legghen
Mijn Lieff Silactars segghen.

Als 't middach-mael men doet/
Ick proef den wijn seer soet/
My dunckt ick uyt de schalen
Het vocht zijns monts ga halen.

Als savonts daelt de Son
Nopt Erebus en con
Mijn ooghen soo verblinden/
Of ick en con hem vinden.

Heel sichtbaer in 't ghedacht/
En inden zwarten nacht/
Wanneer ick meen te rusten/
Dan wecken my mijn lusten.

Als ick maer 't kussen voel
My dunckt den brant ick coel
Ick meen in mijn ghepeysen/
Dat ick seer menich reysen
Met mijn Silactar voert:
't Ghedacht my laes! vervoert.

Sil. *uyt*. Wat hoor ick daer gheen Mensch? 't is mijn Silactar Heere/
Ja Heere van mijn hert/ en Heere van mijn eere:
Hoe dus bedroeft? Sil. Ha Goon! Flo. Mijn Heere wel hoe nu?

Silactar. Wat vraecht ghy? Flora. 'k Vraech hoe dus?

Silactar. Door u. Flora. Door my? Silact. Door u.

Flora. Mijn Heer door my? helaes! wat heb ick dan bedreven?
'k Heb u gheen oorsaeck Heer/ mijn leven doch ghegheven.

Silactar. Geē oorsaeck? Flo. Neē mijn Heer. Sil. Geē oorsaeck valsche vrou?

Flora. Hoe valsche Vrou? mijn Heer ghy doet te cort mijn trou.

Silactar. V trou? Flo. Mijn eere me. Silact. V eer is langh verbloghen.

Flora. Mijn eer die heb ick noch. Silact. Swijght Flora 't is ghelogen.

Flora. Ach my! wats dat ghesept? O dootsteeck aen mijn hert
Wat doen dees woorden my bedroefthept pijn en smert.
Dat sulcx een ander sey/ 't waer qualijck om verdraghen
Maer ghy mijn Heer en Lieff/ dat doet my meerder claghen.

Wie heeft u opgherupt? Sil. Wie? niemandt dan u doen.
Flora. Mijn doen is eerlick Heer/ al hebt ghy quaet vermoen.
Silactar. Ja eerlick als een Hoer. Flo. Jck by een Hoer gheleken?
'k Bidt met gheboghen knyen wie soo van my gaet spreken.
'k Segh datt't een eerdieff is/ en soo ick 't niet betoon/
Wilt met u eyghen hant mijn Heer my dad'lick doon.
Silactar. Swijght Flora/ wilt soo hoogh van u schijn-eer niet romen.
Jck weet wel beter. Flo. Heer/ 'k segh daer sal niemant komen
Die sulcx my overtuyght/ of yemandt u bedrieght.
Silactar. Bedriegt? Fl. Bedriegt. Sil. Bedriegt? het eygen sien niet liecht.
Flora. Het eygen sien? Silact. Het sien/ ick segh met dees mijn ooghen
Heb ick het selfs ghesien/ en ben ick noch bedroghen?
Flora. Wat saecht ghy Heer/ ick bid dat ghy't my seght. Silact. Jck sach
Dat Flora mackelick by eenen Pagie lach.
Seer lieflick dicht by een/ en wat sy vorder deden
Dat hebt ghy wel gepreoeft. Flo. Maer Heer aenhoort mijn reden.
Silactar. Swijght Flora/ swijght van my/ na dese tijdt niet meer.
'k Vervloeck u liefde nu/ blijft eerlick by u Eer. Silacter bin.
Flora. Ay vals verraders hert/ die my dit hebt besteken.
Bedriechelijcke schelm die dus u leet gaet wreecken
Op my een arme maeght/ die duysent dooden lijdt/
Meyneedighe rabout/ 'k en weet niet wie ghy zijt/
Of Goddeloose Vrou/ die my mijn eer gaet schenden/
De goedertieren Goon op u noch sullen senden
De straf van dese daet. Silacter wat ghelooft
Ghy van u trouste Lief? zijt ghy van reen berooft?
Zijt ghy betovert laes! en sinneloos daer neven?
Wat Tooveres heeft u dees dulheydt ingheddreven?
O Flora die u Lief/ meer dan haer ziele mint/
Die sonder u ghesicht gheen rust noch vreuchde vint:
Sou die boeleren? sy/ waer me? met eenen Pagie/
Oneerelicke Tucht een treflijcke Boelagie.
Jck die myn eyghen hert niet meer bemin als hem
Hoor dat ick noch boeleer/ ha! droeffelijcke stem.
Nu wel 'k moet by my selfs herhalen dit vermanen/
Verdwijnen in mijn rou/ versmelten in mijn tranen. Binnen.

Van binnen is groot gheraes. Boustangi, Dahout, en Capi hebbende Sultan Osman ghevangen.

Boust. Bewaert den Osman wel. Vrint Dahout 'k bid gaet heen
En vraecht Mustapha wat het best waer dat wy deen
Met desen zijnen Neef/ wy sullen u verwachten.
Dahout. Jck ga/ en sal in haest nae 't wedercomen trachten.
Dahout aen d'eene zyde sy-lieden aen d'ander zyde binnen.

Mustapha

Mustapha alleen in sijn Kamer wandelende.

Veranderlijcke tijdt / hoe gatet met den mensch;
D'een reys bedroeft ter doodt / en d'ander reys na wensch.
Hoe sollebolt 't gheluck / hoe wanckel sijn de Staten;
Somwijls op 't hooghste top / en dan weer heel verlaten.
Die d'een tijdt Koninck is / is d'ander tijdt een slaef /
D'een bralt met glorijs roem / en d'ander daelt ten graef.
Ick hebt van beyts besocht. Den Throon heb ick betreden
Van 't groote Turcksche Rijck / sest-hallef-jaer gheleden.
Vijf Jaren slijt ick weer in vanghenis en quel /
In droeve duysternis / ghelijck de nare hel.
Mustapha siet nu aen / siet aen des werelts kuren /
Verheft u niet te seer / 't sal mog'lijck niet langh duren.
Noch gist'ren sat ick vast / nu ben ick los en vry /
Ick beefde voor de minst / nu vreest de meeste my.
Noch gist'ren gingh ick droef in donck're holen dwalen
Nu heb ick mijn Logijs in schoon vergulde Salen.
Noch gist'ren vreesden ick al uren duysent doon /
Nu heb ick weer 't bevel / en draegh de Keysers Croon.
Noch gist'ren seg ick / most ick bidden om mijn leven /
Nu moet den grootsten Prins der werelt voor my beven.
Maer hoe / ist droom / of waer ? ist goochel-spel of niet ?
'K En weet niet of ick 't droom / of dat het my gheschiet.
Mijn sinnen blyven los / 'k sy sta'ich vol schroom en vreesen /
'K en weet nau waer ick zy / 'k en weet nau wat 't mach wesen.
Altijt ick dwalen sie de Geesten om mijn lijf /
Wat staet daer aende want / voor vremt uytheemsch gheschrijf ?

Hy leest.

Minos en Rhadamant / Asmodell' en Dymarche /
Acteius / Ormenis / volvoert voor my u sarche /
Ghy Melobrancho die de droeve zielen brant /
Ghy wreede furien / Bellon' en Rubicant.
Ghy Dira helsch ghespuys / doet noch Mustapha smaken
't Afgrijsselicke quaet daer in hy sal gheraken /
Ay my dits tooverij / siet daer in desen hoeck /
Staen oock Caracteren uyt eenich toover-boeck.
Daer hoor ick vremt ghesnor / wat sweeft daer voor mijn oogen ?
Wast yemant ? of heeft my mijn fantasy bedroghen ?
Dah. *uyt.* Al weer een vremt ghedrocht / ach my ! hoe beeft mijn hert.
Dahout. Heer Keyser weest gegroet. Must. Blijf van my sta van vert /
Ick segh ghy van my staet. Dah. Heer Keyser wilt bedaren /
'k Ben Dahout Bassa Heer / en koom u openbaren /
Dat Sultan Osman is ghevanghen rechte voort /
Men wacht niet anders dan alleenlick op u woort.
Wat u beliefste sy / of ghy Heer wilt ghehenghen.
Dat by u Majesteyt men hem terstont sal brenghen /

Te kussen uwe hant/ of watmen hem sal doen.

Mustaph. Mijn Neeff ghevanghen ach! gaet henen wilt u spoen
En brenght hem waer ghy wilt: 'k En can hem sien noch spreken/
Van droefheyt en van ancxt dunckt my het hert te breken.

Dahout. 'k Bid Heer weest wel gemoet. Must. Mijn Neef gevangen ach!
Van 't briesschende ghewoel ick hem niet vryen mach.
Al ist soo dat hy my ghevanghen heeft doen setten.
Nochtans soo sou ick geern zijn droeve doot beletten.
Waer is mijn wetenschap/ nu my wort afghebraecht
Of ick hem spreken wil? Och 't wort van my beclaecht.
Soo hy in mijn beschermi en schuttingh waer ghenomen/
Soo sou hy voor ghewis den wreeden doot ontcomen.
Bedroefde Turcxsche Rijck/ dat d'een zijn ongheval/
Den and'ren wederom aen 't heerschen stellen sal.
Nochtans ist best voor ons/ datm' hem doet daed'lick sterven/
Of anders souden wy gheen rust noch vreed' verwerven.
Wel aen gaet heen terstont/ ick gheef u macht en last/
Als datmen Osman sal verworghen met een bast.
Volbrenght 't gheen ick beveel/ en laet dat dad'lick schieden
Ick seght noch andermael/ laet u niet meer ghebieden.

Dahout. Met u verlof/ ick ga. *Dah. binnen.* Must. Mustapha wel hoe nu?
Wat ist dat ghy beveelt? Wat last comt daer van u?
Dat Ottoman u Neef men met een koord' sal worghen
En gheeft ghy hem gheen tijt voor zijn ghebedt tot morghen?
Wat tyrannie is dat? een boos'wicht/ moorder/ dief
Men waerschout van te voor. Is u soo seer niet lief
Het heyl van Osmans Ziel? En zijt ghy niet gheneghen/
En can u Osmans clacht tot gheen ghenaed beweghen.
Soudaen my dunckt ghy raest. Denckt dat u eer en staet
In groot perijckel is/ soo ghy hem 't leven laet.
't Is beter dat ghy hem u weer-party doet sterven/
Dan dat ghy sout u selfs/ en 't heele lant bederven. Binnen.

Boustangi, Capi en d'and're, oock drie als beuls toeghemaeckt hebbende Osman tusschen haer, d'een draghet doorsneden hooft vande Vezier op een spiets, d'ander een arm. Osman met een wit Harnas aen, sonder Turbant, met een wit Mutsken op.

Osman. Ach Hemel! cont ghy sien het leet dat Osman schiet;
Ha blau lazurich velt/ waerom en weent ghy niet?
Ach aller Goden Godt! en sal u niet erbermen
d'Ellendich Ottomans versuchten/ schreyen kermen?

Boust. Ho/ ho/ ghy schelm swijght stil/ datm' u niet meer en hoort/
Ghy hebbet wel verdient/ siet hier/ dat met dees koort
Men dad'lick u verworcht/ ghelijck een dief der dieven
Die onse schatten steelt/ siet hier 't sal u ghelieven
Dat ghy het hooft terstont in dese koorde steeckt/
Men rucket dan soo toe/ dat ghy niet meer en spreeckt.
Siet hier dit is u kraegh die meester Beul sal binden/

Dat

Dat d'Adem door u keel gheen tocht-wech meer sal vinden.

Osman treckt de langhen doeck af, die hy aen zynen riem had hanghen, slaet die om zynen hals, steeckt d'eynden de Soldaten toe, die rontom hem loopen, ende roept al schreyende.

Hou/ hou/ mijn vrinden hou/ hou/ hou/ mijn broeders hou
Of my noch yemant nu de vrintschap toonen wou
Dat hy my stranguleert/ hout vast 't wort u ghebeden/
En isser niemant niet die luystert na mijn reden ?
Hout vast vat desen doeck/ ontsiet my niet met al/
'k Bid yemant my verworcht/ ick sterven moet/ en sal.
'k Wil liever sterven vande hant der braef Soldaten/
Dan my oneerlick van een beul te worghen laten.
Vat aen/ my worcht/ treckt toe.

Capi. Ha Prins gheen wanhoop stelt/
Ofm' u ghevanghen leyt/ en schrickelick nu quelt/
't Kan wesen dat Fortuyn u sal meer jonst betoonen
En meerder uwen druck met dobbel vreuchde croonen
Als ghy noch selver waent/ her-vat u hooghen moet/
Toont dat ghy zijt een spruyt van 't Ottomansse bloet.
Hebt ghy in uwen tijt de werelt heel doen beven/
Laet u die vromicheyt int eynt nu niet begheven.

Dahout Bassa uyt.

Helaes grootmoedich Prins! ick met leetwesen coom
Door last des Keysers/ den Mustapha uwen Oom.
Daer nu in uwe plaets de Croon is aen verbonden.
Die segh ick/ heeft my nu tot u Persoon ghesonden/
Om u te dienen aen/ de droeve uur der doot.
Weest daerom cloeck ghemoet in desen laetsten noot.
Alsoo't besloten is/ dat ghy/ wilt niet bedroeven/
Van lijf ter doot ghebracht sult werden/ sonder toeven.

Osman roept over-luyt.

Ay my! sal'ck sterven dan ? Wel moet ick sterven ? Ach!
Soo laet ick sterven dan. Ken weet niet wat ick mach
Bedreven hebben; laes! dat ick verdien te sterven;
Wel/ sal voor ander Volck dit lyden ick verwerven ?
D'onschuldich mensch lijt die voor schuldighers doots pijn ?
Al 't gunt bedreven is wijt ghy 't alleenick mijn ?
'k Heb niet ghedaen in 't minst/ met woorden of met daden
Dan Koja/ groot Vezier/ en and're meer my raden.
Ist die haer schult gheweest ? ghy hebt haer omghebrocht;
Zijt ghy noch niet te vre'en ? Ick was niet wel bedocht
Als ick u vast beloof/ voorts van mijn reys te swyghen/
Is dat noch niet ghenoch om mijn pardon te kryghen ?
Seght waerom wilt ghy my dan noch doen sterven man ?

Dahout. Hoort ghy moet sterven Prins. Osm. Ay! laet ick sterven dan.

Nadien ick sterven moet/ laet my met droeve woorden
Eerst storten mijn ghebet/ en doet my dan vermoorden.

Hy valt op sijn knyen.

Gebedt na het ghevoelen der Turcken.

Ghy aller Goden Godt, groot Mahometis Heer,
Geeft my ind' uur mijns doots, dat ick tot uwer eer
En myner Zielen heyl, mijn sonden mach bekennen,
Daer ick my had behoort van Ioncx aen, af te wennen.
Sy zijn my hert'lick leet, ick bid ghedenckt die niet,
Sy zijn meest in mijn Ieuchts onwetenheyt gheschiet.
Laet voor dees schand'gen doot my weer dijn vreucht be-erven
Met dat betrouwen sal ick nu stantvastigh sterven.
'k Verwacht in 't Paradijs mijns lijfs wellusticheyt,
G'lijck Mahometh Propheet, ons vast heeft toegeseyt.
Die ons dees plaetse heeft volkomelick beschreven,
Die ghy groot Mahons Heer, ons wilt tot rust-plaets geven.
Daer vlietend' beecxkens zijn van Mellick, Honich, Wijn,
Aldaer der vromer Ziel sal eeuwich vrolick zijn.
En eten goede vrucht, en drincken soete drancken,
Ghekleet met Sammet, Zy, en hooren soete klancken
En bruycken tot zijn lust Ioffrouwen seer verweent,
Gheçiert met schoon ghewaet, met blinckent eel ghesteent.
Daer dienen aenden Disch veel hubsche Ionghe Knechten,
Veel schoone Vrouwen oock, gheçiert met gulde vlechten.
Heer gheeft my dese plaets, laet my voor dese pijn,
In uwen schoonen Throon, steets met u vrolick zijn.

Hy staet op, ende roept.

Wel isser niemant niet/ die om mijn doot te wreken
My nu een Poengiaert geeft? die ick dees Beuls mach steken
En drepen in haer borst. Ach! yeder my verlaet/
Laes Osman! nu zijt ghy in d'alderdroefsten staet.
Hoe sterven? sterven? Ja/ hoe sterven? mijn vermoorden?
Een Sultan moorden? ha! ha Goddeloose woorden.
Hoort ghy moet sterven Prins. Hoe sterven/ seght waerom?
Waerom? om mijn vertreck/ ha schelmen draecht vry rom
Van dese cloecke daet. Door wien moet ick dit lyden?
Door myne Onderdaens? Hoe sullen nu verblyden
Mijn weerpartyen groot/ den Pool en Persiaen/
Cosmus den Florentijn/ den grooten Mantuaen.
En Ferdinand de tweed' den Keyser van Almaengien/
Victor Dominicus-Philippus van Hispaengien.
Den Paus Gregorius/ en and're Vorsten meer
Die my met schrick ontsien/ als haren over-Heer.
Wat Man heb ick ghewéest? dat connen wel betuyghen
Veel hondert duysenden/ die voor my mosten buyghen.
'k Was gist'ren yeders schrick/ nu ben ick yeders spot/
Die op zijn staet betrout dat is een dobb'len sot.
Ha Keysers Coninghen! en Princen hooch van weerden/

Wiens wil de Werelt dwinght/ en hebt 't ghebiet op eerden/
Hier/ spieghelt u aen my/ en leert uyt mynen noot/
Dat niemant hier en is gheluckigh voor sijn doot.
Ghelijck als Solon seyt/ al leeft ghy hondert jaren
In eer en grooten roem/ 't kan schielick henen varen/
Soo dat ghy eyntlick noch raeckt inder Beulen hant/
Alsoo 't nu blijckt aen my/ den grootsten Prins van 't lant.
My sterven ? neen/ ick moet/ 'k en sal/ 'k sal nochtans moeten/
Wel waerom smijt ick niet dees Beulen voor mijn voeten.

Dahout. Bereyt u totter doot/ al langh ghenoch/ tast aen/
Voldoet des Keysers last/ worcht hem van stonden aen.

Zy tasten hem met haer Vijf of Sessen aen, hy slaeter Twee oft Drie om voet, met zijn vuysten. Sy werpen hem een Zyden Snoer om den hals, en worghen hem. Een ander slaet hem met een steel van een Bijl op sijn schouderen, dat hem 't bloet ten neus ende mont uyt-loopt.

Dahout. Boustangi langht een Mes/ 'k sal hem zijn Oor af-snyden/
Brenghen Mustapha dat/ die sal hem dan verblyden. Binnen.

HET VIERDE DEEL.

Mustapha wederom alleen in zijn kamer.

Wat last is oock den schrick/ de vrees en ancxt in 't hert/
Daer sta'ich ick meer en meer/noch me bevanghen wert/
Want door langhdurichheyt van myne droeve banden
Daer i n mijn leven stont/altijts in Osmans handen/
Ben ick melancolijck gheworden/ dat by wijl/
Mijn herss'nen zijn beroert/ en schielick inder ijl.
My swieren voor 't ghesicht/ seer veel en vremde spoken/
Stilswijghend' maeckt het my/ mijn rust wort soo ghebroken
Dat sta'ich ick wandelen moet/ soo schrickend' zy'ck daer by
Dat somtijts heel vervremt ick van my selven zy.
'k Heb daerenboven noch in veel verscheyden hoecken
Van myne Camer/ daer ick meen mijn rust te soecken/
Vremt tooverijs gheschrijf ghevonden/ daer ghestelt
Van Osmans Moeder/ soo my meermael is vertelt.
Hoor daer/ al weer ghemor/ daer sie ick weer wat sweven
Sta vast/ wel hoe ? waer is die Joffrou daer ghebleven ?
Wat hoor ick stenen ? Ach ! wat mach dit alles zijn ?
Wijckt van my drochgen rey/ waerom vervolcht ghy mijn ?
Mijn hayren rysen steyl/ 't sweet gaet my clam uytbreken/
Mijn herte beeft van ancxt / mijn tongh en can nau spreken/
Wijckt van my bleecke vrees/ vliet van my vremt ghespuys/
Vliet van my wreet ghesicht/ vliet van my vremt ghedruys.
Mijn Croon mijn Keyserrijck/ wou liever ick verliesen
Waer ick hier van ontlast/ dan desen staet te kiesen.

Wat hoor ick voor ghekerm?

Van binnen wordt klaeghlijck gheseyt.

Osman. Mustapha Oom ghenaet.

Mustapha Oom ghenaet. Must. Is dat niet Osman? Jaet.
Voorwaer 't was Osmans stem ; het waren Osmans woorden/
't Was Osman die ghenaed ick klaeghlick bidden hoorden.
't Was Osman die sijn Oom erbermelick versocht
Tot gracy en ghenaed'/ 't was Osman die ghebrocht
Is in soo sob'ren staet/ als een van d'alderminste/
Laes ! door des eenens val bekomt den and'ren winste.
Maer hoe kan ick soo verr' nu hooren Osmans tael?
Van 't seven-toornigh huys hier in mijn Keysers sael.
Ach 't is sijn bleecken Gheest ! of 't is natuurlijck roeren/
Om in mijn wreedigh hert/ beweghentheyt te voeren.
Wel Osman lieve Neef/ soo ghy in 't leven zijt/
Soo raeckt ghy 't nimmermeer door mynen toedoen quijt.
Ick wil in alder haest mijn knechten gaen belasten.
Dat niemant Osman sal in 't minst aen 't lichaem tasten/
Ick schenck hem 't leven nu/ en sal met grooter eer
Hem hand'len/ g'lijckmen hoort te doen soo grooten Heer.
Wat Volck is dit?

Dahout en Boustangi.

Dahout. Mijn Heer/ het gunt ghy had gheboden/
Dat wy met eene koord den Osman souden dooden
Is dad'lick nu gheschiet/ hy heeft ontfaen sijn straf.
Wy deden na den last die ons den Keyser gaf.
Soo moeten varen al sijns Majesteyts rebellen/
Die soecken dit u Landt in onrust noch te stellen.
Tot kennis dat het is waerachtelick gheschiet
En dat sijn Majesteyt een seecker teecken siet/
Soo brenghen wy het Oor/ van Osmans hooft ghesneden
Ten deele noch bebloet/ mits wy 't eerst dad'lick deden.
Langh leef sijn Majesteyt. Must. Hoe/ Sultan Osmans Oor?
Ha droeve tydingh ! die ick van mijn Neve hoor.
Hoe hielt hy hem doch al? Boust. Mijn Heer/geheel grootmoedigh/
Sijn ooghen flickerden ghelijck een Leeu verwoedigh/
Wiens jongh hem wort onthaelt met kracht en met ghewelt/
Soo heeft hem Osman oock in 't laest noch aenghestelt.
Hy klaeghde deerlijck eerst/ dat hy soo moste sterven/
En dat voor sulcken Prins gheen gracy was t'verwerven.
Hy doet sijn droef ghebedt / en doe seer wreet begon
Te sien/ ghelijckmen leest van Mareschal Biron
Den Franssen Blicxem kloeck/ en sprack met straffe woorden
Wie geeftm' een Poengiaert / om dese Beuls te moorden/
De furieuse jeught/ en 't Conincklicke bloet/

In syne ad'ren brocht een gramschaps hitt en gloet.
Hy kon sich selfs de doodt in 't minste niet inbeelden/
Daer door hy met de Beuls soo onghenadigh speelden/
Dat hy twee of drie met vuysten neder sloegh.
Tot dat een Syden koord het leven van hem joegh.
Daer mede sy met kracht in 't eynd hem noch verworghden.

Mustaph. Verworgden? ach! dat was 't gunt daer ick sta'ich voor sorgden/
Mijn meyningh was nu vast dat ick hem sparen sou/
En tot dien selven eynd ick dad'lick senden wou
Om u te segghen aen dat ghy hem sout bewaren/
Tot dat ick naerder sou mijn meyningh openbaren.
Laes 't is nu al te laet! Prins Osman ghy zijt heen/
V ziel in rust besit den Beemt der Elizeen.
Voor uwen droeven staet besit ghy 's Hemels glory/
En laet my heel bedroeft in 't mits van mijn Victory.
Och 't is een swaer ellent; dat d'een sijn vreught bestaet/
Hier in ons Turcksche Rijck/ als d'ander 't ond'ren gaet.
Nu sal de Prophecy in stael gehengen blyven.
Die eenen Spaengiaert gingh voor hondert jaren schryven/
Dat doe na hondert Jaer het Ottemansse Huys/
Met onderlingh ghewelt sich selfs sou doen groot kruys.
De gulde Salen van dees bloethonts en Tyrannen
Besoedelt sullen zijn met 't bloet van hare mannen.
Den toom des Rijckx ontruckt/ die komt in veler hant/
Den schrick des gantschen werelts vermorsselt aende want.
En ist niet waer? niet waer? Ja/ 't is nu wel ghebleecken
Aen Keyser Otteman/ die als ick recht sal spreecken
Een schrick der Princen was/ soo jongh noyt sijns ghelijck/
Om upt te voeren 't Recht van 't Ottemansche Rijck.
Die leyt/ ja leyt nu in sijn bloet versmoort. Dah. Mijn Heere
'k Bid stelt u doch gherust/ ick bid ontfanght nu d'Eere
Die u is toebereyt/ kom Prins ontfanght de Croon
Van stonden aen/ besit den Ottomanschen Throon.

Mustaph. Is alles dan ghereet? Boust. Laet Heer/ de Princen wachten
Al t' samen inde sael/ sy naer u komste trachten.
Elck even yv'righ is/ om uwe Majesteyt
In Keysers staet te sien met groot eerweerdigheyt.
Dus als 't mijn Heer belieft soo laet ons derwaerts wand'len.

Mustaph. Wy sullen dan daer na/ meer van ons saken hand'len. binnen.

Silacter alleen uyt.

Wat is de Liefd een gril/
Daer meed' wy hert en wil
Aen wulpse Vrouwen binden.
Wiens lichtheyt is seer groot
Soo dat ter nauwer noot/

Gheen lichter goet wy vinden.
Begheeft u tot de Min/
Hanght daer aen Ziel en Zin/
Laet u de Minne kuren
Uws Joffrous heel verburen.
Doet al wat haer behaecht/
Haer beelt inwendich draecht
Verteert door 't brandich voncken/
Zyt heel in Liefd versoncken.
En crycht dan weer 't playsier
Van 't vriendelycke dier/
Laets' u met eedt beloven/
Dat ghy zyt haren lust/
Daer sta' ick haer Ziele rust/
Datt 't niemant sal ontroven.
Ghy meent dan 't is ghewis.
Maer dat soo seecker is/
G'lyck of ghy in het dromen/
Veel Rijckdom had becomen:
Die wert u quyt ghemaeckt/
Soo haest ghy weer ontwaeckt.
Soo is op Liefd van Vrouwen/
Int minst oock niet t'betrouwen.
Ha wispelturich dier/ licht Vrouwelick gheslacht/
Ken weet niet waerom dat ghy wert soo hooch gheacht/
Alsm' u door groote moeyt al heeft na wensch ghecreghen/
Voor een uyr vriend'lickheyt verwachtmen daerenteghen
Veel daghen u ghekyf/ u trotz en hooverdy/
U eyghensinnicheyt/ u over-heers voochdy/
En duysent and're quaen/ doch 't schynt wy zyn ghedrongen
Om u te lieven sta'ick daer zyn wy toe ghedwonghen
Door lust en door natuur/ dies ick te meerder rou
Ghevoel/ mits Flora my gheweest is dus ontrou.
Maer wat ick daer bedenck/ de Vrouwen die zyn listich/
Cont Celia niet doen om ons te maken twistich
Door een'ghe spokery? gh'lyckt hier te Lant veel schiet/
Dat yemant wel een spoock in plaets van waerheyt siet.
'k Weet Celia die gaet een Christen Priester spreken/
Ghemeynlyck op dees tyt/ om biechten haer ghebreken
Die my seer wel ghelyckt/ ick sal nu dad'lick gaen
En cryghen sulck ghewaet/ soo can ick dan verstaen
Uyt haren eyghen mont/ of 't waer is of ghelooghen/
Soo wiert dan Celia/ ghelyck zy deed bedrooghen. Binnen.

Celia uyt.

Myn const heeft wel gheluckt/ Silactar vast ghelooft/
Dat van een Pagie wort zyn Floras eer gherooft.

Nu hoop ick metter tijt zijn Liefde wel te winnen
Dat hy my sal in plaets van Flora gaen beminnen.
Ick hoop mijn saeck gaet vast/ 'k verwacht daer toe den tijt/
Dat met Silactar ick sal werden seer verblijt.
'k Mach nu eens henen gaen by Pater Diocezen
Die my seer dickwils sticht met bidden ende lesen/
En oock mijn biechte hoort/ ick zy daer nu ontrent.

Silactar met een Cap aen, ende Baert voor.

Celi. Daer comt hy/ Pater Heer.
Silactar. Wie daer? Cel. Mijn Heer ick bent.
Silactar. Wel Dochter/waer wilt ghy alleen dus neerstich henen?
Celi. Heer Pater/ in tien daegh heb ick u niet verschenen.
't Is al te langh ghetoeft/ het wereltsche ghewoel/
Maeckt dat ick groote strijt/ in mijn ghewisse voel.
Silactar. Ja Dochter/ die het quaet des werelts can bemercken/
Wat datter al gheschiet/ hoe vele boose wercken
Door haet/ nijt/ gierichept/ hooveerdichept en meer
Van dierghelijcke aert/ moet zich bedroeven seer.
Celi. Ja Pater dat is waer/ God danck 'k heb gheen ghedachten/
Door nijt of gierichept na anders goet te trachten
'k Behelp my met het mijn/ ick doe een ander niet
Dan 'ck wilde dat my weer van ander lien gheschiet.
Silactar. Dats wel mijn kint/ soo hoort een Christen mensch te leven/
Maer Dochter/ ghy cont oock u eyghen selfs wel gheven
Te veel lofs in dit deel/ nadien het boos en quaet/
Al soetgens inden mensch eerst in't begin ontstaet.
En wast allencxkens oock/ soo dat veel niet en voelen
Dees vlam/ voor dats in 't lest gants niet en is te coelen
Soo cant oock wesen kint/ u selfs doch niet bedriecht.
Celi. 'k Denck wel wat Pater Heer/ maer dat terstont vervliecht/
Ten grijpt in my geen plaets. Sil. Mijn kint ghy moet niet swygē/
Of andersints en sout ghy gheen verghevingh crygen.
't Is beter dat ghy hier u sonden claer belijt/
En datmen door Gods macht u dan daer van bevrijt
Dan dat ghy swijcht en hout.
Celi. Mijn Heer 'k weet niet te spreken:
Dan van mijn fouten en mijn dag'licxsche ghebrcker?
Silactar. Niet anders? Celi. Neen.
Silactar. Maer kint/ ghy zijt noch jongh en schoon/
Cont ghy des vlees begeert oock in u hert wel doon?
Celia. Heer 'kmoey my daer niet me. Sil. Ikweet beter. Cel. Tkan gebeurē
Dat somtijts my de Liefd het herte gaet versteuren
Maer die 'ck Min/ Mint my niet/ en daerom laet ick 't me.
Silactar. Wie ist? Cel. Silactar. Sil. Ja. Cel. Mijn Heer/ wat ickx opt de
Om winnen zijne Liefd/ het was al moeyt verloren.
Silactar. Waerom? Cel. Vermits tot Lief hy Flora heeft vercoren.

Hebt

Silacter. Hebt ghy gheen quaet ghewenst dees Flora door die saeck?
Celia. Alleen gheen quaet ghewenst/ maer oock ghetracht nae wraeck.
Silactar. Nae wraeck ghetracht dats quaet.
Celia. Na wraeck ghetracht myn Heere.
Silactar. Maer hoe in wat manier? Celi. 't Is weynigh t'mijnder eere/
En daerom seg ick 't niet. Silact. Daerom ghy 't segghen moet.
Of andersints kan u de Biechte doen gheen boet.
Celi. 't En is niet Goddelick. Silact. Hoe dan?
Celi. 't Zijn Duyvels saecken.
Silacter. Ay! daer door sou u Ziel in groot ghevaer gheraecken.
Ist Toovery? Cel. Ja 't Heer. Silact. Hoe hebt ghy 't dan bestaen?
Celi. Ick hebt tot weder-wraeck van groote Liefd ghedaen.
Silactar. Maer hoe / seght wat? Celi. Ick sach Silactar Flora minde/
Dies ick van groote Liefd bynaest gheheel ontsinde/
'k Quam by een Tooveres/ die leerde my met ijl
Der Duyvelen bedwangh/ dies ick in korter wijl
Beswerzingh dede / g'lijck of Flora vuyl boeleerde
Met eenen Pagie/ en Silactar die 't begeerde
Met ooghen selfs te sien/ deed ick 't aenschouwen doe.
Silactar. Ist mog'lick? Celi. Jae 't. Silact. Gheschiet?
Celi. Persoonlick. Silact. Seght my hoe?
Celi. De gheesten inden schijn van Flora en haer minnaer
Daer laghen dicht by een. Silact. Ick sta of 'k buyten sin waer/
Wat sey Silactar doch? Celi. Hy was gheheel verbaest
En heeft verwoedelick op Flora seer gheraest.
Silactar. Maer kindt dats groot bedroch.
Celi. Ja Heer ick most dat brouwen/
Op dat Silactar mocht syn Floras Liefd berouwen/
Silacter. 'k Ghelooft niet/ of ghy moet het vestighen met eet.
Celi. 'k Sweer by mijns Zielens heyl.
Silactar. Sweyrt/ Hoer/ vry tot u leet.

Hy werpet kleet af.

Ha valsche Vrou; Serpent/ ghy Slangh / ghy Spin/ ghy Ader/
De gheen die ghy beswoert / soo't schijnt / was uwen Vader.
Heyloose Tooveres/ vervloeckte Duyvelin/
Meent ghy my met bedroch te trecken tot u Min?
Wech/ dat 'k u niet en sie. Celi. Heer laet my doch eens spreecken.
Silact. Van hier / of 'k sal u straex den kop aen stucken breecken.
Soo wegh 't is meer dan tijdt. Celia binnen.
Ha Flora 't is my leet
Dat 'k t'onrecht was vergramt. Ick sweer by hooghen Eedt/
Noch sien/ noch hooren/ sal my meer tot quaet verwecken/
Soo haest ick by u koom / sal ick mijn Trouw voltrecken.
Binnen.

Flora

O tranen beecxkens vloet/
Ghy cont niet/ doch ghy moet
Noch meerder vocht doen leken.
O borst! loost sucht op sucht/
Dat banghept daer upt vlucht/
Of siet myn hert moet breken.
Ghy armen wringht door een/
Hant treckt dees hayren streen/
Ruckt af dees blonde vlechten :
Ha Flora! leeft ghy noch ?
En moet ghy hooren ? och!
Van ontucht met de knechten.
Silactar my ghelooft/
Myn eer is niet ontrooft ?
Ick heb die noch behouwen :
Ach! dat ghy my verlaet/
En my dus bitter haet/
'k Weet 't sal u noch berouwen.
Myn Peerle mynen glans/
't Cieraet myns Maechden-crans/
Dat wort my valsch ghestolen :
Met leughens sonder doen
Maer Godt behoet den goen/
Het quaet blyft niet verholen.
Hoe droevich ist wanneer een Maecht die nimmer had
Oncuysch ghedacht in 't hert/ met oneer word becladt.
Wat lydt sy herten-leet/ wat lydt sy veel ontstellingh/
Hoe knaecht haer 't droef gemoet/ hoe dickwils heeft sy quellingh/
Hoe dickwils wort sy bleeck/ hoe dickwils krychts een bloos/
En wort van schaemte root/ ghelyck een Morghen-roos.
Hoe dickwils schiet haer 't bloet lanckx al de blauwe ad'ren
Wanneer sy komt en siet de hoofden t'saem vergad'ren
Van 't kakelende volck/ dat haer siet snellick aen/
Als sy somwylen comt/ lancx straten zedich gaen.
Een yeder seyt het zyn/ wat wort daer dan ghesproken ?
Hoe fier is sy noch daer haer eer soo leyt ghebroken.
Helaes soo ben ick nu! en myn Silactar meent
Dat ick een Pagie heb de vryicheyt verleent
Als Meester van myn eer/ te rooven myne panden/
Die'ck hoor alleen myn Man te lev'ren in syn handen.
O goedertieren Heer! ick bid myn onschult toont/
En dees bedriegherij/ rechtveerdelicken loont.
Moet ick myn Lief/ myn Ziel/ myn eenich wesen derven/
'k Bid laet ick schand'lick dus in dees oneer niet sterven.
Ach my! myn cracht vergaet : Wel/ wat comt daer voor een ?

 Het

Het is Silactar/ ach!

Silactar.

Silactar. Wel Flora dit gheween/
Can dit u helpen yet?
Flora. Neen Heer 't kan my niet helpen:
Maer 't tranen ſtorten doet dat my niet overſtelpen
De bangicheden zwaer/ die drepen om mijn hert:
Door dien ick voor een Hoer helaes! gheſcholden werd.
Silactar. Wel denckt ghy daer noch om?
Flora. Soud ick daer niet om dencken?
De quellingh ſal my noch in 't leſt mijn ſinnen krencken/
'k Sy ſomtijts ſoo ontſint/ dat ick my niet onſaech
Dat ick door moorderp mijn Ziel ter hellen jaech.
'k Sou met een Poengiaert my mijn herte ſelfs doorboren/
Maer ach! ick denck/ dan waer mijn arme Ziel verloren.
Silactar. Maer Flora quelt g'u ſoo? had ſulcx dan niet beſtaen.
Flora. Ach dood'lick woort!
Silactar. Wel hoe/ hebt ghy 't dan niet ghedaen?
Flora. Ghedaen mijn Heer/ ghedaen? had'ck oyt tot ſulcx ghedachten
Soo wil ick nemmermeer de eeuw'ghe vreucht verwachten.
Veel minder oyt ghedaen/ 'k ſegh niemant heeft ontrooft
Mijn Eeren-crans mijn Heer/ ick bid ſulcx vry ghelooft
Datt 't yemant had ghevraecht of tot oneere poochden/
Ick nemmer ſulcken Man in mijn gheſelſchap doochden.
Wou hy 't met cracht beſtaen/ ghelijck een Tygerin
Wiens jongh haer wort gherooft/ ſou ick hem vlieghen in.
En weeren my ter doot. O ſchant/ o groote ſchaemte!
Mijn hert beſluyt van rou door deſe groote blaemte.
Ick voor een Hoer gheacht?

Sy wort een weynich flaeu.

Silactar. Lief Flora waerde Vrou/
Voor d'eerbaer Vrouwen puyck/ ick u Princeſſe hou.
Ick ken/ ick ben miſleyt/ ick ken/ ick ben bedroghen/
't Is Celia die heeft u valſlick overloghen;
't Is Celia die heeft uyt haet op onſe Min
Ghetracht u oneer my/ te prenten inden zin.
't Is Celia die heeft mijn ooghen doen aenſchouwen
Door Tooverp/ het gunt ick gingh warachtigh houwen.
Flora. Iſt mog'lick hooghe Godt? is mijn ghebet verhoort?
Silactar lieffſte Vrint wat blyſchap brenght dit woort.
't Is my ſoo heuchlick niet/ om mynes ſellefs wille/
Maer mits ick daer door Heer u droeve quellingh ſtille.
Hoe wert een Dochter oock gheſchent en gants onteert;
En eer den leughenis door waerheyt afgheheert
Soo vliecht de Faem vaſt heen/ door Landen ende Steden/
Maer Heer hoe weet ghy 't nu? ſeght my 't wort u ghebeden

Hoe comt ghy aen 't beschept?

Silactar. Upt haren eyghen mont.
Ick maeckte Flora Lieff/ dat ick een middel vont/
Om my in vremt ghewaet heel onbekent te maken/
Off 'ck haer Biecht-vader waer/ soo quam ick haer ter spraken/
En heb uyt haren mont haer valschept selfs verstaen.
Ick weet de waerheyt nu/ en zweer van nu vooztaen
U t'achten als mijn Vrou/ en sal u dad'lick trouwen/
Nu met belooft en woort/ wilt ghy my Flora houwen
Voor uwen echten Man? Flo. Seer geern Silactar Heer/
'k Heb langhen tijt verlanght/ na dese vreucht in eer.
Hy die de Nieren kent/ die weet oock mijn ghedachten/
Hoe dat ick altijt Heer na uwen dienst betrachten.
Ghy waert sta'ich in mijn zin/ ghy heersten soo mijn Ziel
Dat ick van niemants Lieffd/ als vande uwe hiel.
En nu wy zijn vereent/ hoop ick my soo te draghen/
Dat ghy met gheene reen van my sult connen claghen:
Mijn wil Silactar Heer ick inden uwen set
Gheen saeck en sal my doen in uwen dienst belet
Gheluckich zijn die twee/ die soo door Lieffd versamen.

Silactar. Tot onser Zielen heyl moet sulcx gheschieden
Zy segghen beyde Amen. Binnen.

Soltana Thiossem, met een Boeck, Bel, Pot, ende een wit Roeyken.

't Snelvlieghende gherucht heeft my ghebracht ter ooren
Dat Osman mijnen Soon/ zijn leven heeft verlozen/
Verlozen door de Beuls/ en is ghestranguleert/
Ghestranguleert/ helaes! wiens doot my bitter deert.
Maer of my schier verdrenckt den vloet der heete tranen
Of dat ick heel verwoet/ my selven wil gaen banen
Den wech des wreeden doots/ daer me is myne saeck
Int minst noch niet gherecht. Alleenlick door de wrack/
Ick segh door wreede wraeck/ te recht men can beloonen/
Die/ die hen schelmelick/ of heel moordadich toonen.
Wel seyt d'Italiaen/ dat heuchelijcker dach
Dan als hy wraeck mach doen/ hy noyt zijn leven sach.
Soo ick Thiossem ben/ Thiossem die door woorden
Seer dick de burgery van 't helsche huys verstoorden.
Thiossem/ die met macht den duyst'ren Coningh dwinght/
Thiossem/ door wiens woort d'eert van malcand'ren springht.
Soo zweer ick dat ick sal dees moorderijen wreken/
Eensdeels door tovery/ en anderdeels door 't spreken
Van oproer tot het Volck/ dat nemmer het ghehenght/
De heerschingh vanden gheen' die moordich omme-brenght
Die beter was als hy/ dies ick mijn tooveryen

Begin/ om haer dees moort te doen vermaledyen.
Ghy Pluto die den staff van 't duyster Rijck beheert/
Ick bid tot dit mijn doen u doch ghevoech'lick keert.
Ick hebt al toebereet/ mijn hayr heb ick bestreken
Drie reysen/ met het vocht uyt Arons zwarte beken.
Den riem heb ick om 't lijff/ van Prester vol fenijn/
Het cruyt Achemenis most in mijn ooren zijn.
Nu maeck ick eenen rinck/ een circkel ront ghetrocken/
'k Heb in dees pot ghecoockt/ mijn cruyt met bloet van Bocken.
't Hert van een Leeuw daer by/ een Ezels lough met sout.
Een Egedisse bruyn/ 't smeer van een Raven out.
Ick moet my zeghenen/ met teeckens en met cruyssen/
Op dat der gheesten stem/ haer brullen en haer bruyssen
My niet verschrickt en maeckt/ hier zijn noch in ghedaen
De vleug'len van een Mugh/ drie eyers van een Haen.
De tonghe van een Hen/ drie Baseliscus ooghen/
Die ick haer met dees hant heb levent uytghetoghen.
Een Coningh-Byen hals/ en eenes Nacht-uyls gal/
Noch een Entvoghels blaes/ en eenen Wlen-bal.
Met d'ooghen van een Mol/ het sieden deed ick coelen/
Met Ysich-water cout uyt Acherontis poelen.
'k Heb 't alles nu by een/ en aenden duym daer by/
Op dat ick als ick wil gheheel onsienbaer zy/
Den ringh van Gyges oock/ nu moet ick luyde schellen
Dat driemael dit gheclanck mach schitt'ren inder hellen.
Nu wend ick my weer aen stracx na het Oosten toe/
Ick mymer/ murmureer/ en alles wat ick doe
't Streckt tot der gheesten dwangh/ vliet al nu van my henen
Die beefden als haer opt is spokery verschenen.
Ick segh u vliet van hier die schrickent sijt verveert/
Op dat u gheen mis-val of flauwicheyt en deert/
Vrees wijckt gheheel van my / als ick begin te tieren
En roep met groot ghekrijs de grouwelijcke dieren
Minos en Rhadamant / Eacus/ Thesephoon/
Alecto/ Megara/ en al ghy helsche Goon.
Fatale Parken 't sa/ laet uyt Averno vlieten
De gheesten/ duyvels me/ haer hoofden opwaerts schieten.
Ghy drie-hoofts Cerber-hont/ comt drie-ghedaentich voort
D'een als mijn Osmans gheest/ en d'ander wraeck van moort.
De derde Phafarel/ voort of ick sal soo vloecken/
Datt't alles beven sal/ in diepst' der helscher hoecken.

Phafarel verschijnt.

Wee/ wee/ vervloeckte Aerd / wee/ wee/ vervloeckte Mensch/
Wie isser die na my/ na Phafarel heeft wensch?
Mach ick in 't grouw'lick hol daer al de Monsters krielen
En tormenteren sta'ich de snoo verdoemde Zielen?
'k Segh/ mach ick daer mijn dienst niet aen Plutonem doen?

En

En sta'ich den zwarten nijt met Slanghen-vleesch gaen voen?
En kemmen 't schzick'lick hayz Proserpina met haken?
Wat sal ick in dit licht in desen dach nu maken?

Thioss. Gaet henen Phafarel/ gaet neemt noch twee tot u
De wzeetste die ghy weet/ daer 't al vooz vluchtet schu/
De vzemtste van 't ghedzoch die inde poelen sweven/
Den eenen wilt d'ghedaent des gheests van Osman gheven/
Een strop in zyne hant/ de and're schzick'lijck wzeet
Met een root bloedich Sweert of hy wou wzeken 't leet/
Comt in Mustaphas Zael/ wanneermen hem sal Croonen/
En laet den gheest vooz al afgrijslick zich betoonen/
Maeckt dat het gantsche Hof van onghedult schier raest.

Phafa. Al 't geen ghy my beveelt/ voldoe ick metter haest. beyde binnen.

Mustapha, Silactar, Dahout, Boustangi en Capi. Silactar en Boustangi setten Mustapha de Kroon op 't hooft. Dahout gort hem de Zabel. Ende segghen altemale.

Langh leeff Mustapha/ ja/ langh moet Mustapha leven.

Silactar. Den grooten Mahons Godt/ wil u langh leven gheven.

Dahout. Langh moet u Majesteyt regeren dit u Rijck.

Boust. Langh dees u Onderdaens u dienen alghelijck.

Capi. Langh moet ghy met gheluck den Keysers Chzoon betreden.

Mustaph. Ick wensch de Heeren oock in als g'lijck zy my deden.

Hy gaet sitten in den Throon.

'T Betaemt my Pzincen nu sozghvuldich te bewaren
De Landen daer ghy my gaet Coningh van verclaren:
Op dat dooz slappicheyt/ in dees opzoerg'en tijt/
Ick niet wozt 't meestendeel van 't groot Turckijen quijt.
Vooz eerst na Capzo moet ick dad'lick volck gaen senden
Op dat zy daer niet 't hooft na and're Pzincen wenden.
Mijn Coninckrijcken oock/ in 't Asiaensch ghebiet
Die welck met eenen naem Natolia men hiet.
De Landen diemen vint/ wanneer de blauwe baren
Van 't Hellespontsche Meyz men over is ghevaren.
Naer Sonnen opganck toe/ die zijn noch wel versien
Ghelijck cleyn Asia/ Cilicia Bethin'/
Paphlagon/ Phzigia/ en 't machtich Trapezonden/
Die keyserlicke Stadt op Capadoci gronden.
Galatia/ Pamphil/ oock Caria ghebult/
Die Landen die de Zee aen alle hoecken vult.
Aeoly/ Jonia/ Smirna en Mitilenen/
Sent daer in alderhaest nieu Beglerbecken henen.
Hier in Romania/ dat in Europa leyt/
'T Welck 't groot Propontis Meyz van 't Asiatisch scheyt/
Daer 't swarte Pont-Euxin/ ghelijck Bosphozy golven
Een waterighe straet heeft tusschen beyd ghedolven/

Hier segh ick, sal ick haest en opter verſſcher daet
Beſtellen datter gheen ontroeringh op en ſtaet.
Ick Thracea bewoon voorts ſullent met my houwen/
Het Volck van Dacia/ ick mach oock wel betrouwen
Dardanus oude Rijck/ Achajen en Epyr'/
Peloponneſe me/ en 't Acarnaenſch quartier.
Den vromen Macedoon en ſal my niet begheven/
En 't Windiſch volck is ſta'ich zijn Princen trou ghebleven.
Meed moetmen draghen ſorch/ dat vaſt blijft het verbond
Met 't Christen volck ghemaeckt/ als met den Sigiſmond
Die 't Poolſche Rijck beſit/ en met den Prins der Gallen
Den Franſchen Lodowijck/ doch wil ick boven allen
Des vrientſchaps onderhout met Hollant wijt vermaert/
Dat Hollant welckers Faem tot aende wolcken vaert.
Dat Hollant dat ſoo langh gheſtreden heeft met Spaengien/
Met hulp Maurity des Princen van Oraengien.
Dien tweeden Hannibal/ dien Blixem inden crijch/
Wiens daden ick alſnu om cortheyts wil verſwijch.
Dat Hollant segh ick/ dat/ dat wil ick vrintſchap toonen/
En al de lien van daer/ die in Turckijen woonen/
Maer Princen draech ick ſorch voor Rijck/ voor Lant en Ste/
Ick hoor te draghen ſorch/ dan voor mijn ſelven me.
Sta'ich ben ick gants ontruſt/ ſta'ich doe ick niet dan dromen/
Dies wil ick dat terſtont de Muſicijns hier komen/
Dat mynen droeven gheeſt door 't ſpelen wat verheucht/
G'lijck Saul voortijts oock door 't ſnaren-ſpel ſocht vreucht.

De Muſicijns ſpelen.

Oſmans Gheeſt begint te neurien achter.

Bouſt. Hoor/ wat Muſijck is dat?

Capi. 't Is binnen inde ſalen/ *Hy ſiet eens binnen.*

Wel 'k ſie daer niemant niet. Muſt. 'k Denck Phebus af comt dalē.

Den Gheeſt ſinght voort, Voyſe: Cornette Muſicael.

Een veers binnen, ende inde tweede comt hy uyt.

Ay wreeden moort! aen my bedreven/
Ay wreeden laſt! by u ghegheven:
Ay ſchandelick beſtaen!
't Is noyt ghebleecken:
Noyt is 's ghelijcx ghedaen/
Als ghy my dedet aen/
Wel hoort nu mijn vermaen/
't Volck ſal met veel ghetraen/
Mijn doot/ ja moort/ noch ſchrick'lick wreken.
Dus ſiet vry toe/ ghy booſe Menſchen/
Die door moet-wil het gaet na wenſchen/
De wraeck doch nimmer ruſt/

Maer

Maer sta'ich sal woelen:
Op dat u boose lust/
Die ghy nu hebt gheblust/
Door veel Soldaten wust/
Sal stranden aen u cust.
En rechte straf u doen ghevoelen.

D'andere staen altesamen teghen malcanderen en praten, Mustapha sit in zijnen Throon en slaept. Den Gheest ghesonghen hebbende, roept over-luydt.

Osman. Waeck op/waeck op/waeck op/waeck op/waeck op/mijn Oom.

Met dat spreken comt van onderen Vuyr, ende van boven Blixemstralen. De wraeck met een bebloet sweert in d'een hant, ende een Fackel in d'ander hant, comen schielick op, De Wraeck seyt anders niet dan op 't pauseren vanden Gheest wraeck, wraeck, ende Phasarel hor, hor.

Mustaph. Ay my/moort/ moort/ wats dit? hoe is mijn hert vol schroom?
Osman. Wee/wee/ Mustapha wee/wee/ dat ghy my deed moorden/
Wee Dahout wee/ dat ick mijn doots-woort van u hoorden.
Wee/ wee/ Silactar wee/ wee oorsaeck van dit quaet/
Wee/ wee/ Silactar wee/ ghy gaeft hier toe den raet.
Wee/ wee/ Silactar wee/ de daet die sal noch toonen/
Hoe dat den quaden Raet sta'ich gaet zijn Meester loonen.
Beest/ 'k segh Mustapha beest/ ghy Dahout wort verworcht
Noch binnen Maenden acht/ ha Schelm/ daer vry voor sorcht.

De Personagien wycken alt'samen binnen, behalven Mustapha, ende de Spoken.

Osman. Mustapha ha mijn Oom! wat had ick doch bedreven?
Bedreven? dat ghy my soo schand'lick brocht om 't leven?
Om 't leven? was ghenaed dan uyt u hert ghevlucht?
Ghevlucht? dat g'om mijn doot loost naulicx eenen sucht?
Wee/ wee/ Mustapha wee/ wraeck/ wraeck / sal noch ghebeuren.
De wraeck sal noch dit Rijck gheweldelick versteuren.
't Ghewoel/ 't gheraes/ 't ghetier/ noch drucken sal u hert/
Siet toe/ of ghy in 't laetst oock niet vermoort en wert.

De Gheesten verdwynen.

Mustapha de Gheesten langhe ontweken hebbende is eyndlick in zynen Throon in flaute ghevallen.

De Gheesten wech zijnde, schiet hy haestich op.

Mustaph. Neef Osman/ wel hoe nu? waer zijt ghy heen verbloghen?
Ay my! wast Osman niet? of heeft my waen bedroghen?

Ay my!

Ay my! verbloeckten dach/ ay my! verbloeckte uur/
Ay my! verbloeckte stont/ dat'ck u brocht in 't ghetruur.
Osman/ waer gaet ghy heen? laes hoe waert ghy ontleken;
Hoe was dijn aenschijn droef/ strack na de dootghestreken/
Hoe was dijn hayr verwert/ hoe bleeck was u coleur?
Osman waer vliet ghy heen? wilt ghy soo haestieh deur?
Ay my! mijn hert besterft/ 'k en cant niet langher draghen/
Ay Osman/ 'k sal u doot/ tot in mijn doot beclaghen.

Silactar, Dahout, Boustangi, en Capi.

Silacter. Mustapha/ wel mijn Heer/ hoe zijt ghy dus in flout?
Mustaph. Ay my! soo heeft 't vertoon der gheesten my benout.
Dahout. Wat hebben zy mijn Heer/ aen u persoon bedreven?
Boust. Sijn hert is soo verschrickt/ hy can gheen antwoort gheven.
Capi. Mijn Heer ick bid ons seght/ of u yets is misschiet.
Silactar. Ick bid mijn Heer verbercht voor ons in 't minste niet.
Mustaph. Helaes ghy Princen ach/ wat dat mijn is ervaren/
En can op 't hondertst' deel ick nauwelicx verclaren.
Sy zwierden om mijn Lijff/ en riepen wreede wraeck
Wraeck/wraeck/was al den roep/ wraeck/wraeck van dese saeck.
Sy dreychden vreesselick/ en met verwoede woorden
Soo riepen zy al wraeck/ wraeck van het bloedich moorden.
En eyndelick soo quam ick buyten mijn ghevoel/
Soo dat ick niet meer weet van 't ysselick ghewoel
Noch waert ghebleven is/ 't blijckt dat om my te pijnen/
Veel spoken en ghedrochmy stadelick verschijnen.
Doch hoop ick door ghebe'en/ en oock door goeden raet
Verlost te worden noch/ van 't dreyghelijcke quaet.
Ick hoop mijn Onderdaens met redenen te stieren/
En haer te Heerschen soo met Deucht en goe manieren/
Want ick dit Woort altijt ghedachtich ben gheweest
Datt't beter is, bemint te worden, dan ghevreest.
Ick sal mijn beste doen/ om allen haet te dempen/
Want teghen 't groeyent quaet/ steets ellick mensch moet kempen.

Elck Mensch moet Kempen.

A. K. A.

FINIS.